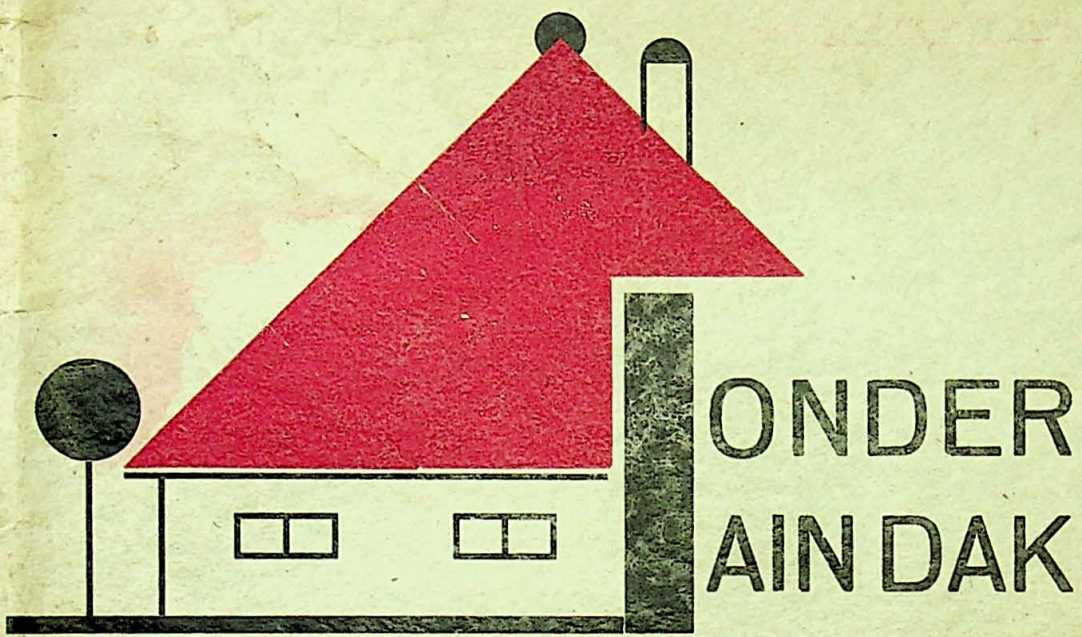

JAN FABRICIUS
-
ONDER
AAN DAK

TOONEELSTUK IN
DREI BEDRIEVEN VAN

JAN FABRICIUS

GRÖNNEGER DIALECT !

Uitgave van Firma M. D. de Lange

-

Veendam

70B
5090

ONDER AIN DAK

TOONEELSTUK IN DREI
- BEDRIEVEN VAN -

JAN FABRICIUS

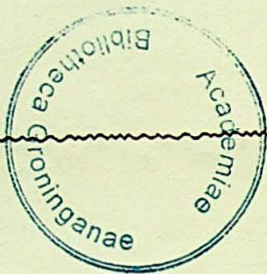
GRÖNNIGSCH VAN . . . . . ?

Uitgave van Firma M. D. DE LANGE, VEENDAM.

PERSONEN :

- J. de Roo* De oale voader . . . . .
- W. de Roo* Wolter, klaine boer . . . . .
- J. de Roo* Joakob, meester op 'n Cristeleke schoul
- E. P. van* Antje . . . . .
- G. W. de* Liesbeth . . . . .
- Doortje* Doortje, vrouw van Wolter . . . . .
- Lena* Lena, vrouw van Jaokob . . . . .
- Jan* Jan, smid, man van Antje . . . . .
- Netoares* Netoares . . . . .

} zien zeuns.
 } zien dochters.

't Stuk speelt op ain en dezöfde mörgen: 't eerste bedrief in de woning van Wolter, 't tweede in de woning van de oale, en 't daarde weer in de woning van Wolter. — — — — —

Noaders van de personen.

- De oale voader; 'n harde stiefkoppege boer.
- Wolter; groode, sterke kerel.
- Joakob; kled as 'n köster, lange zwaarde jas. Hai is min of meer tenger. Proat stief-stichtelek, groot, soms Hoog-Hollans.
- Antje; 'n olderwetsche hoesvrouw, moar 'n beetje kwezelig.
- Liesbeth; 'n jonge, flinke boerendeern.
Baide in de rouw noar landsmode, jak zunder haalsboord en slötje met kraalen om.
- Doortje; Dut heur best om plat te proaten en te doun, heur klaier en heur haile doun en loaten binnen min of meer stads, d'r zit vuur in heur hoaling en menaiern.
- Lena; Ook in de rouw, moar nait boers, ze proat halfbakken Hollans.
- Jan; 'n kurendriever, 'n kerel om d'r mit oet visken te goan.
Net as Wolter en de oale man: as boeren in de rouw.
- Netoares; 'n Dikke viesteger, 'n ronde, open dörsnetoares.

EERSTE BEDRIEF.

Links en rechts van 't publiek.

Koamer van Wolter en Doortje. (De veurgevel van 't huus, lopt denkbeeldig langs langs 't voutlicht.)
Eerste plan rechts: 'n venster met haalf-lang rolgedien mit franje, d'r veur 'n kroakstoul met 'n klain toafeltje. Gediens is deele.
Twaide plan rechts: 'n klinkdeure aan de rechterkaant van de koamer, woar van boeten de bezuikers binnenkomen.
Daarde plan rechts: ain of twee stoulen.
Eerste plan links: 'n Kamnet of komode, woarin 'n stainen spoarpot-zwientje met bankpapier, totaal driehonderd gulden. Boven op 't kamnet ligt de sleutel, in 'n loa mezzen en veurken. d'r Boven op stait 'n tebakspot mit tebak.
Tweide plan links: 'n Bozzem mit blauwe schöddels d'r op, boven de bozzem hangt 'n groote dutse piep en 'n poar kaalken piepen.
Daarde plan links: Stoulen.
Achtergrond links: 'n Klain roamke, met deur twee baantjes noar baide kaanten schoven gedientjes, dei van boven noar 'n ander touloopen. Dit is het zoogenoamde „putvenster”, 't gefft oetzicht op de mandailige put. (nait te zain.) Boven 'roamke 'n vink in 'n kouwke.
In 't midden op de achtergrond: 'n Haalve kastklok, dei loopen mout en acht uur wist. Onder de klok 'n pronktoafeltje op vaier pooten, met koperen, stainen en blikken snuusterijen.
Rechts op de achtergrond: 'n Klinkdeur noar de schuur of achterhoes. De personen dei deur deze schuurdeur komen of goan, passeeren even veur heur komst of even noa heur vertrek, zichtboar het „putvenster”, tenminste as ze komen van of goan noar de woning van de oale man.
In 't midden van 't vertrek: 'n Ronde toafel, d'r boven 'n petroleumlamp, om de toafel stoulen. Op de toafel widde borden, kommen, lepels en vörken, brood en botter.

Op toafel ligt 'n open braif. Links van de toafel op 'n stoul liggen Wolter's front-met-das (liggend front mit baandjes) en zien hooge houd. Over de stoulleuning hangt zien zwaarde jas, brouk en vest. Noast de stoul stoan zien schounen.

Hier en doar 'n schilderijtje en 'n poar klaine petretten, scheurkalender enz.

Doortje. (Zit bie toafel, met hannen onder de kin, in gedachten veur heur oet te stoaren.)

Wolter. (Komt op deur de schuurdeur, hai lopt op hoozevörls en het 'n rood boien hemdrek aan. Men ken zain, dat he zok net wasschen het en 't hoar oetkamt. Hai dreugt zien hannen nog of aan 'n blouwe handdouk, dei he over 'n stoul hangt. Den nemt he zien front om dei om te doun.)

Doortje. (Gait overend, as Wolter de handdouk over de stoul hongen het, ze kikt even deur 't putvenster en komt den weerom.)

— Moet dat nog lang zoo duren? 't Is nou acht uur. Van vanmorgen zes uur af heb ik dien stem nog niet heurd. Twee uren an een stuk. Zoeeven hest 'n heele tied tegenover mie an tafel zeten en hest al die tied geen stomwoord zegt. Bist meschien van plan om . . . straks ook zunder 'n woord te zeggen de deur uut te goan?

Wolter. (Zwigt, men ken zain, dat hom de kop nait goud stait.)

Doortje. Wolter, wat moet ik doen om 'n vriendelek woord uut die te kriegen. Moet ik veur die knielen of moet ik tegen die vloeken? Mie best, ik wil aalles wel doen, 't ken mie aalmoal niks schelen, maar . . . . . kiek mie es even an en zeg es wat tegen mie.

Wolter. (Muilek.) Heb ik meschain 'n verkeerd woord tegen die zegt?

Doortje. (Gript hom bie baide hannen.) Nee Wolter, dat hest niet. Maar ook net zoomin 'n vriendelek woord. En daar ken 'k niet buuten. (Ze helpt hom zien front om te

doun, dei mit baantjes onder de aarms deur, van achteren vast moakt wordt.

Wolter. De kop stait mie d'r nait noar om te proaten.

Doortje. Nou, dat ken ik mie ook best begriepen. En astoe ook spreken moest met menschen die die niet können begriepen, den haast geliek. Maar ik weet toch wat die hindert. As doe verdriet hest, den moest tegen dien eigen vrouw niet zoo stil wezen. Dust mie ook verdriet aan.

Wolter. Net of doe dien lol hier anners aal nait op kenst!

Doortje. Ja, dat is zoo. Ik ken mien lol hier ook hail best op. Moar as doe niks tegen mie zegst, den heb ik nog meer verdriet. 't Was duuzend maal beter astoe dien hart maar eens veur mie oetstortste.

Wolter. Och, elk het zien aigen menaier van doun.

Doortje. (Aandoan.) . . . Is 't den niet droevig genog, da'st dien eigen moe naar 't kerkhof brengen most? Mouten nou dien broer en dien voader die ook nog de voet dwars zetten?

Wolter. Dat hebben ze al vaier joar doan, al zoolank as wie trouwd bennen.

Doortje. Dat is waar. Maar de dag van heden, nu 't ouwe mensch begraven zel worden, is toch geen dag van pesterei of ruzie.

Wolter. Men zol de aine kriegen en sloagen de aander d'r mit om de ooren.

Netoares. (Tikt tegen 't venster rechts, men zugt zien schoaduw tegen 't gediën.)

Wolter. Zol dat Joakob wezen.

Doortje. (Vlug.) Jonge nee, 't is netares, ga maar gaauw naar de schuur en trek daar dien schoenen aan.

Wolter. (Gait oaf deur de schuurdeur, met de brouk en schounen in hannen.)

Netoares. (Komt op deur de boetendeurs rechts en veegt zien vouten oaf op 'n mat.) Mörge
Doortje!

Doortje. Notaris!

Netoares. De boterham al op? Waar is je man?

Doortje. Die kleedt zich aan.

Netoares. Hoe laat moeten jullie hiernaast wezen?

Doortje. Wolter gaat 'r tegen half negen heen.

Netoares. (Kikt op klok.) Nou, dan wordt het dunkt me, z'n tijd. En jij?

Doortje. Ik? Ik denk niet, dat ik mee ga.
Netoares. Jij niet mee?
Doortje. Nee, ik denk het niet.
Netoares. (Vroolek.) Nou, as je 't nou nog niet weet, dan wordt 't tijd, zou ik zeggen.
Doortje. (Draait heur wat om.)
Netoares. Wat zullen we nou beleven? Laat mij je oogen eens zien? Hoe heb ik het nou? Wij bennen toch overburen? We kennen elkaar nou al 'n jaar of vier, zeg op. Doortje, wat scheelt d'r aan?
Doortje. Och, je weten ook wel Notares, dat Wolter zien vader mij niet lijdén of zien mag.
Netoares. Nou ja, maar hoor es even: jij bent de jongste, je moogt zoo maar niet wegblijven van de begrafenis van je man's oude moeder. Niet koppig wezen, dat komt niet te pas.
Doortje. Ik wou ook wel, maar ze zullen mij d'r liever niet bij hebben willen.
Netoares. Ze, ze, wie zijn die ze?
Doortje. De broers en zusters, en de ouwe man zelf ook.
Netoares. Gekheid hoor! Dat komt wel terecht, als jullie maar eerst bij mekaar bent. Hoeveel kinder zijn er? (Dut of he oet 't heufd optelt.) Eerst Wolter, je man, dat is de oudste. Dan komt Antje, is 't niet, die met de smid getrouwd is.
Doortje. Ja, met Jan.
Netoares. Heeft die d'r wat op tegen?
Doortje. Jan? O, Heerink nee hoor! (Glimlachend.) Dat is niks voor Jan, die grapjas.
Netoares. Dus Antje en haar andere helft hebben geen bezwaren, dat dacht ik wel, van de smid verwachtte ik niet anders. Maar nou verder, wie hebben we dan nog meer? Hoe heet dat meisje dat nog thuis is, ook weer?
Doortje. Liesbeth.
Netoares. Liesbeth, nou, da's nog maar 'n kind. Die telt dus niet mee, maar wacht eens even, dan is d'r nog de schoolmeester, daar dacht ik zoo gauw niet aan, hoe heet die ook weer?
Doortje. Jakob.
Netoares. Jakob, is die ook voor de begrafenis overgekomen?
Doortje. Jonge ja Notares, en zien vrouw Lena ook.
Netoares. Mooi zoo! Maar nou hebben we ze toch ook allemaal niet! Op wien zit het nu vast? Op dien Jakob toch niet?

Doortje. Juist wel!
Netoares. En die woont niet eens hier in 't dorp. Dat moest hem toch heelemaal niets kunnen schelen?
Doortje. Ik geloof, dat 't om Lena is, die mag mij niet.
Netoares. En waarom mag Jakob zijn vrouw je niet lijdén?
Doortje. (Glimlachend) Ja, as Notares mij 't zegt, dan weet ik 't ook.
Netoares. Afgunstig? Ze voelt zeker wel, dat ze lang niet tegen haar schoonzuster op kan. En de ouwe man? Wil die je d'r ook niet bijhebben?
Doortje. Ik vrees van niet!
Netoares. Vreezen? Je moet toch een reden hebben om zulks te denken, niet?
Doortje. Jakob heeft ons 'n brief stuurd. (Ze neemt de braif van de toafel op en legt hem weer neer.) Hij schrijft, dat he veur de begrafenis, 'n familievergadering hebben wil.
Netoares. Om te bepraten of je d'r straks al of niet bij komen mag?
Doortje. (Knikt van joa.)
Netoares. 'n Raar nummer, die meneer Jakob. Je moest hem eens naar mij toe sturen, dan zal he 't goed bij me hebben. Hij is anders nog wel aan de fijne kánt, meen ik.
Doortje. Nou! Zwaar afgescheiden.
Netoares. O, dan zal ik maar niets zeggen. Zal ik eens bij de oude man aanloopen en eens met hem praten?
Doortje. Och nee, dat zou 'k maar niet doen. Notares, 't is 'n echte ouwe stiefkop, dat weet je immers ook wel.
Netoares. Waarom ga jezelf niet eens naar hem toe. Misschien valt 't wel wat mee.
Doortje. Als hij 't doen kon, zou hij mij met 'n stok de deur uitranselen.
Netoares. 's Jonge-jonge-jong, zit het zóó diep bij jullie?
Doortje. Of t'r diep zit? Dat kin je je niet veurstellen netoares. Hier heb je het putvenstertje. In die vier jaar tied is er geen dag veurbij gaan, of ik heb hem bij die put zien staan, maar altied met de rug naar ons toe. Nou ken he niet meer loopen. Nou komt Liesbeth bij de put. Die durft hier ook niet heen kijken, zoo bang is ze veur heur vader. De ouwe vrouw die straks begraven wordt heeft me een enkele keer goeie'n avond

zegt. Toen 't duuster was. Anders durfde ze niet.

Netoares. (Lacht gul.) En dat woont mie jaar-in jaar-uit vlak tegen mekaar an; muur aan muur.

Doortje. Onder één dak! De ouwe man is nog nooit bie de put weest of ie kijkt eerst door z'n venster of ik t'r ook ben. Den komt he niet.

Netoares. Afijn. Jij houdt je goed. Ik hoor je van 'd overkant nog wel's zingen.

Bewijs dat je 't nogal harden kunt.

Doortje. Moar je zingen ook wel es . . . . van verdriet.

Netoares. Nou ja. Zoolang je nog zingen kunt. Hé?

Doortje. Zoolang je nog zingen ken, he je 't zoo moeilijk niet. As je schreien kunt 'j 't makkelker. Moar ik heb menegmoal zongen, omdat ik bang was dat ik anders schreien mos.

Netoares. Tja, meissie, 't is ellendig voor je. Jij hebt een temperamentje! Dat zie 'k wel. Je zult er aan moeten wennen. 't Is op 'n dorp anders dan in stad.

Doortje. Ja. Ik koom wel niet uut zoo'n groote stad, moar zooas ze hier 't land aan 'n kander hebben, dat heb ik nog nooit metmaakt. U heeft t'r geen idee van netarse, wat 'n hekel die man aan mij heeft. 't Is niet om te zeggen. Sums, as ie mij bie toeval zag, heeft ie . . . . ajasses, ik wil 't niet eens uitspreken!

Netoares. (Lacht gul.) Ik kén dat.

Doortje. Ja je kunt t'r wel om lachen, netares, moar Wolter en ik zitten er moar mit. Och, hij hold netuurlek van zien vader, en . . . . ook van mij.

Netoares. (Gul.) Dát ken ik me begripen!

Doortje. We zouden zoo best ^{met} mekander over weg kunnen, as ik maar niet tusschen hem en zien vader inston.

Netoares. Ja, we hebben er natuurlek wel van gehoord, 't dorp is maar klein.

Doortje. 't Is d'r al eens raar te keer gaan tusschen Wolter en de ouwe man, Wolter is ook 'n driftkop.

Netoares. Laat Wolter maar wat voorzichtig wezen, hij is nogal pootig.

Doortje. (Groots op heur man.) Ja, wat die eenmaal in zien vingers het, loat he niet gauw weer los.

Netoares. D'r wordt hier op 't dorp wel verteld, dat de ouwe man z'n stijve arm te danken het aan, — aan 'n gesprek met z'n oudste zoon. (Als hij ziet, dat Doortje geen

antwoord geeft, zegt hij;) Maar och, d'r wordt zooveel gezegd waar de lommert geen geld op doet. Kom. Ik moet nu maar weg. (Gait overend.) Ik ga vanzelf ook even mee, om de ouwe vrouw de laatste eer te bewijzen. En dan kan ik meteen es zien, of het die fijne meneer Jacob lukt is, jou bij de begrafenis weg te houden. Als 't hem lukt is, wil ik toch nog 's even met hem praten. Je laat je niet in de hoek drukken, hoor. Daar ben je de vrouw niet naar, Bloed in je aderen, wat? En geen „zoepenbrij” . . . . Ha-ha-ha. — is 't waar of niet? Nou eh . . . zeg maar tegen je man, dat ik hier even as buurman weest ben, hoor!

Doortje. Ik zel 't overbrengen, netares.

Netoares. De boel zel wel niet opgeschreven behoeven te worden, denk ik, hé?

Doortje. Opschreven?

Netoares. Ik bedoel, de kinder zullen de ouwe man z'n hutje mutje toch wel houeen laten, zeker?

Doortje. (Dut verwonderd.) Dat sprekt toch vanzelf, en d'r is buutendien ook niet veul te verdeelen.

Netoares. Nou, 't huis is toch zijn eigendom?

Doortje. Ja, dat is zoo.

Wolter. (Komt op deur de schuurdeur, nou met de schounen a'an.)

Netoares. Kijk, daar hebben we de baas van 't spul ook. Morgen buurman.

Wolter. Netoares.

Netoares. Ik heb al even met je vrouw gepraat. Nou ik ga nu maar. Ik moet ook nog even 'n andere jas aantrekken. Nou 't beste met mekaar.

Wolter en Doortje. Netoares.

Netoares. (Deur de boetendeur oaf.)

Wolter. (Dut zien jas en vest aan, schikt zien strikkie.) Har netoares nog wat te zeggen?

Doortje. Och, niks te beduden. Hij had 't nog even over 't opschrijven van de boel, maar ik heb zegd, dat 't niet noodig wezen zou.

Wolter. Noatuurlek nait.

Doortje. Nou weet ik nog aaltied niet, of ik mie aankleeden moet of niet.

Wolter. Hou loat is 't? (Kikt op de klok.)

Doortje. (Kikt ook op de klok.) 't Loopt nou tegen half negen. Jacob zel toch wel even aankomen en die waarschuwen?

Wolter. Dat zol ik wel denkan. As d'r over die roadpleegd worden zel, den heur ik d'r toch ook bie, zol 'k zeggen, nait?

Doortje. Doe moest mie eending beloven Wolter, praat niet met — in dien familiezaken, hol die d'r heelemaal buuten. Doe nou alleen 't luusteren d'r toe, maar zeg niks. Zullie moeten d'r over beslissen. Doe niet en ik niet, heur Wolter. Wilst mie dat beloven?

Wolter. (Knikt, noa 'n zetje denken, van joa.)

Doortje. Den is 't goed. Geef mie de hand d'r op. (Wolter gefst heur de hand, moar zai gefst hom 'n smok, den bereddert ze de taofel en gait mit 't toafelgerei, deur de schuurdeur, oaf.)

Joakob. (Komt op deur de boetendeur.) Dag Wolter. (Gain antwoord.) Ik zeg: dag Wolter.

Wolter. Is d'r hiernoast al beroadsloagd over mien vrouw?

Joakob. Nog niet. Ik wilde je ophalen. Maar nu voor de laatste maal; ik heb je goedenmorgen gewenscht.

Wolter. Best meuglek. Moar kenst doe hier dien mouers toal nait spreken?

Joakob. Och, ik ben met mijn vrouw, die in de stad geboren en getogen is, zoo aan het Hollands gewoon geraakt en trouwens, op de school wordt het Hollands je tot een tweede natuur.

Wolter. Doar aan de aandere kaant van de muur (hai wist noar rechts) doar ligt ons mouder. Ik ken verschaiden schoulmeesters, dei heur tweede netuur d'r wel even veur aan kaant zetten wollen.

Joakob. Is dat het begin van den dag, Wolter?

Wolter. Nee 't begun van de dag stait in dat braifke, dat 's doe mie stuurt hest.

Joakob. Dat briefje heb ik moeten schrijven, om de vrede in het huis van vader te bewaren.

Wolter. Doe bist nog al 'n mooie kerel om vrede te stichten.

Joakob. Ik doe wat mijn Heer en Heiland mij ingeeft.

Wolter. Nee, wat dien wief die inblast.

Joakob. Daarover wil ik met jou niet redetwisten, ben je klaar?

Wolter. Waar is dien vrouw?

Joakob. Die is hier naast.

Wolter. Heurt dei ook bie de femielievergoadering?

Joakob. Ze zal zich er wel buuten houden en vader zal zelf uitmaken, wat de wenschen zijn aangaande jouw vrouw.

Wolter. (Trekt mit de scholders.)

Joakob. En dan zullen we straks na de teraardebesteding ook met elkaar als broeders en zusters moeten beraadslagen, hoe het nu moet met de oude man.

Wolter. Zol dat nait beter hier in hoes gebeuren kennen?

Joakob. Dat zou anders geen bezwaar zijn Wolter, maar je weet, dat mijn vrouw en die van jou niet met elkaar overweg kunnen.

Wolter. Ik denk aanders nait, dat Doortje d'r wat op tegen hebben zel.

Joakob. Lena wel!

Wolter. Dus in mien hoes ken 't nait, Moar wie kennen toch nait over de oale man beroadsloagen in zien aigen hoes, aal dei beroerdigheden mouten 'w hom vandoag bespaoren. Deze dag is veur hom al zwoar genog.

Joakob. Ik wilde 't dan ook direct doen, als wij van 't kerkhof terugkwamen, als hij in de voorkamer gaat om zich om te kleeden, hebben wij een kwartier de tijd.

Wolter. Wie mouten ook nog beproaten, hou 't nou mit Liesbeth wodt.

Joakob. Daarom juist. Zij moet hem toch helpen bij 't omkleeden, is 't niet?

Wolter. (Trekt mit de scholders.)

Doortje. (Op deur de schuurdeur.)

Joakob. Dag Doortje. Nou kiek moar niet zoo verbouwereert, doe zugst, dat ik die nog wel in de oogen kieken durf.

Joakob. Hoe gaat het met je?

Doortje. Ik geleuf niet Jakob, dat je heel mooi handelt tegenover mij.

Joakob. Ik moet tegenover onzen vader doen wat mijn plicht mij voorschrijft.

Doortje. Is het dien plicht dan, mij er buuten te hollen en de deur veur mij te sluiten as ik Wolter's moeke op heur leste reis volgen wil?

Joakob. Als jou aanwezigheid voor onzen vader pijnlijk is, ja, dan is het mijn plicht zulks te verhinderen.

Wolter. Joa, onze voader het 'n braide rug. Het voader dei braif schreven?

Joakob. Denk jij, dat het voor de oude man niet pijnlijk zal zijn?

Wolter. Dat zel die wat schelen kennen!

Joakob. Wis en zeker.

Wolter. Dat bin leugens. Dien wief zit d'r tusschen te steukeln.

Jan. (Komt op deur de boetendeur. Hai holt de houd op.) Ook goimörgen. (Tot Joakob.) Wat most doe hier?

Joakob. Ik wou Wolter even goedendag zeggen en . . . eh . . . Doortje.

Jan. Dat vaalt mie warachteg nait oaf van die, zooveul vrundlekhaid haar 'k nait van die verwacht.

Doortje. Jan mag 't best weten. D'r moet hiernoast vergoaderd worden of ik met mag op begravenis.

Jan. Wil de oale man die nait in 't staarfhuus hebben?

Wolter. (Wist op Joakob.) Doar moakt hai yok pien in 't lief over.

Jan. Nou, köster, ik en doe binnen gain dikke vrunden, dat waist ook wel, moar dizze keer konst wel ais geliek hebben.

Joakob. Nu hoor je 't zelf Doortje.

Jan. Kom wicht, dat waist zulf toch zeker ook wel.

Doortje. Ik heb naar hem toegaan willen. As he meent, dat ik hem wat misdaan heb, den wol ik hem vroagen mie dat te vergeven. Ik har mie d'r al wat veur aankleed.

Wolter. (Is bie dizze woorden, in stille wrok, de schuurdeur oetgoan.)

Jan. Dou 't nóg, Door. Vooruit, dou 't doadelk wicht. Woa io ook nait? Ik zol gewoon naor hem tou goan, en . . .

Joakob. Daar denk ik anders over.

Jan. Mien God, man, wat komt dat 'r nou op aan, hou 's doe doe d'r over denkst!

Doortje. Dat is 't juist. Jakob het ons schreven, dat he over deze zoak 'n famielie-vergadering wil.

Jan. Zóóóóóóóóó, schoulmeester.

Joakob. Jawel, smid.

Jan. Hest doe d'r weer mit dien koksioansche smoel tussen zeten? (Tot Doortje.) En vindt Wolter dat aal moar goud? Dat dei vrome köster de boudel hier op stelten zet?

Doortje. Wolter is bang, dat . . . hij duurt mij ~~d'r~~ niet alleen gaon laten.

Jan. Bange? Dat woord is niks veur Wolter.

Doortje. Wolter is bang, dat he zien handen niet thuis hollen

ken, as zien voader wat tegen mie zegt.

Jan. Nou? Doar was wel kans op.

Joakob. Is Antje ook al hiernaast?

Jan. Joa. Ik heb heur d'r net hēnbrogt. Moar waarom vragst doe dat? Mout mien vrouw soms ook al mitstemmen? (Zet yok in luusterholding.)

Joakob. Ja zeker, Antje is een eigen kind.

Jan. En waar is dien vrouw den?

Joakob. Die is er ook al.

Jan. Moar dei het d'r toch net zoo min wat mit oet te stoan as ik. Zai is toch ook moar aantrouwd!

Joakob. Lena zal niet meepraten; dat is al afgesproken.

Jan. En as ik den ook 't zwiegen d'r tou dou?

Joakob. Ik kan geen mensch de toegang tot het sterfhuis verbieden.

Jan. Och, verrek. Donder moar op.

Wolter. (Komt op deur de schuurdeur.)

Jan. 't Wodt tied Wolter, om nou ais even mit de 'oale te proaten. 't Is zoowat haalf negen. En dei köster doar, dei fiene bruir van die, dei zien geduld is ook al op. Hai zee net al tegen mie (Glimlacht tegen Jakob.) . . . dat he opdonderen wol.

Wolter. (Stief, tegen Joakob.) Bist' kloar? (Nemt zien hooge houd.)

Joakob. Ik wachtte al lang op je. (Tot Jan.) En zeer tegen mijn zin.

Wolter. (Wil met Joakob de schuurdeur deurgaan.) Wie zellen moar achterom gaan.

Joakob. Dag, Doortje.

Doortje. (Slagt d'r gain acht op.) Dag, Wolter . . .

Wolter. (Stief.) Dag. (Hai bedenkt yok, komt weerom, en geft heur 'n beetje verlegen mit 't geval, de hand.) Binnen 10 minuten bin 'k hier weer.

Wolter en Joakob. (Verdwienen deur de schuurdeur.)

Jan. (Brommerig.) Dat ken 'n lollege begrafnis worden.

Doortje. (Schrait.)

Jan. (Klopt heur op scholder.) Kom, kom wicht. Doe moust moar net denken as lutje Knels bie ons op smederij. Dei het 'n dubbele bochel. Ain van veuren en ain van achteren. Hai het 'n manke poot en hai is de tering. En as je hom vroagen,

hou is 't? den zegt he steevast; „'t Kon nog slimmer“, al is 't ook net een loopend liek.

Doortje. Daar zit ik nou te wachten, of ik mien bloedeigen man's moeder met naar 't kerkhof brengen mag of niet. 't Ontbreekt d'r nog maar aan, dat mien eigen man tegenstemt. Ik geleuf vast, dat in dat geval de anderen mij toelaten zollen, al was 't maar alléén om hem te sarren.

Jan. Dat wief van dei fiene schoulmeester dee 't zeker.

Doortje. Wat heb ik die menschen toch daan!

Jan. Joa, zugst, dien haile menaier van doun is heur lang nait noar 't zin, doe bist nait stief genog; dien hoarèn binnen te wild, en den . . . . dei blikskoaterse oogen van die, dei kieken joe dwärsdeur. Doar kennen ze hier nait over.

Doortje. (Wat lachend.) Wolter toch wel!

Jan. Joa, en ik ook wel! Wolter en ik denken d'r op dat punt net geliek over.

Doortje. Maar wat zel ik daar nou aan doen? Mijzelf kèn ik nou eenmaal niet veranderen. Ik heb toch genoeg mien best daan; ik heb 't koemelken leerd, ik ken bie 't slachten helpen, en as 't d'r op aan komt, ken 'k ook brood bakken. Plat spreken heb ik in de jaren dat ik in de stad verkeerde, glad afgeleerd, maar ik leer het nou toch weer nuver aan, zal 'k zeggen. Alles heb ik leerd . . . . om Wolter, omdat 'k zoo ontzettend veul van hem houd. Maar mien uuterlijk veranderen, dat ken 'k niet.

Jan. Dat zolst ook nait gern willen, bieder-hande-duvel, doar 's biste.

Doortje. Misschien niet, misschien wel!

Jan. Joa, 't is aalmoal goud en wel, da's doe melken en broodbakken en vouern leerd hest, moar dat hebben de luu hier niks in reken. Dien hannen stoan nait noar 't boerenwaark en dien klaiern pазzen d'r nait bie. Doe stekst haildaal bie heur oaf, doar ligt et an! Dat wordt die zwoarder anrekend as doe zölf wel waist . . . . doe waist, wat ik main . . . .

Doortje. Ja, ik begriep die wel. Maar ken ik mie nog eenvoudiger kleeden as tot nou tou?

Jan. Dat nuimst doe ainvoudig!

Doortje. Dat is 't ook. Wat ik anheb, is vrij wat goedkooper as wat de vrouwen hier gewoonlijk dragen.

Jan. Goedkooper! Joa! Moar ainvoudiger nait.

Doortje. Och, och, wat is 't wat te zeggen.

Jan. Doar zit 't hom in! Lest 's oavends heb ik die zain met 'n strik in 't hoar. Dat dust doe nait zunder opzet, mien wichtje, moar omdat doe waist, dat zuks die goud stait.

Doortje. Dat von Wolter ook.

Jan. Joa, dei kerel van die, is lang nait min . . . . en toch durf 'k wedden, dat he de moud nait het, die nog ains dei strik op 't hoar te doun. (Doortje kikt verlegen.) Joa, hai ken de menschen hier vrij wat beter as doe!

Doortje. Och, die menschen hier . . . . die menschen hier binnen gek.

Jan. Daank je wel veur 't komplement!

Doortje. Nou ja, daar heurst doe niet bij. Maar zeg nou zelf, is 't den niet al te gek?

Jan. Och, gek, gek? De haile wereld is ainglieks 'n beetje getroebeleerd, as men 't goud noagait. Moar ik geleuf nait, dat 't hier slimmer is as aarns aans. 't Is op 'n dörp nou ainmoal aans as ien stad, mien wicht. Bie joe in Grönningen lachen ze de boeren oet, is dat ook nait gek?

Doortje. Uutlachen? Ja! Maar mie, haten de menschen hier. En dat doen de stadsluu de boeren niet.

Jan. Oetlachen? Hoaten? Is 't aine verstandeger dan 't aandere? Nee, heur, doe bist zoo as bist, en aalles zel wel weer terecht komen, as doe moar wat geduld hest.

Doortje. Ja, netuurlek komt 't wel weer in orde. Wolter is de beste kerel van de wereld.

Doortje. As doe d'r niet was 't? Ik had niks mèèr te wenschen, as die ouwe man maar niet tusschen ons ston.

Jan. (Oet de gek.) Dien aigen schuld! Den hairst mie moar nemen mouten. Ik heb die dreimaol vroagd, veur dat Wolter toubieten duurde.

Doortje. (Vroolek.) Ik had Wolter liever as die.

Jan. Wat was ik toch 'n ezel, om Wolter bie die in de winkel te bringen.

Doortje. (In noadenken.) Ik zie hem nog de winkel instappen, achter die aan. Zoo'n groode, staarke kerel. En wat was he bleu.

Jan. Nou, doaraan hest doe gaauw 'n end moakt!

Doortje. Hij mos 'n duutse piep hebben, maar och, hij stutterde zoo . . . „Ik moet 'n p . . . p . . . hebben . . . . juffrouw!“ Kiek, daar hangt dezelfde piep nog!

Jan. Nou, doe hest hom de piep leverd, en de . . . . juffer d'r bie! Magst mie wel terdeeg dankbaar wezen.

Doortje. Dat ben 'k ook Dêr!! (Ze geeft hom 'n klapke op de wang.)

Jan. (Wordt d'r haildal roer van, 't oogenblik wait he nait wat he doun zel.)

Doortje. (Oetdoagend.) Zoo blied bin 'k, dat ik hem kregen heb!

Jan. Duuvel! As 't nait om Wolter was, den huil ik die hier vandoag nog weg.

Doortje. Doe! Doe dust wat!

Jan. Vast en zeker! Moar doar is Wolter 'n veul te goie kerel veur, en boetendat, hai zol mie wel gaauw bie 't nekvêl hebben.

Doortje. En den konst wel eens van 'n raare markt thuiskomen. Die in Wolters handen valt. wacht niet veul goeds meer!

Jan. Zeg dat wel, wicht! (Kikt noar de klok.) Dat schient hiernoast nogal wat vouten in de oarde te hebben, veurdat ze kloar binnen.

Doortje. Nou, ze moeten 't zelf weten, graag of niet.

Jan. Ernsteg.) Als ik even denk, aan dei oale goie sloof dei doar nou dood ligt . . . guster hebben ze verdikkemie heur 't hoar ofsmeden om 'n poar lokken te kriegen veur Antje en Liesbeth . . . as ik doaran denk, den ken 'k d'r mit mien verstand nait bie, dat ain van de luu d'r nog lucht tou hebben ken om op dizze dag zoo'n speктоakel te moaken. En waarveur! 't Oale mensch most 't ains waiten. Och, God, ze zol heur in de kist omkeeren.

Doortje. Als zij baas weest was, had 't heel anders weest.

Jan. En doar stent nou zoo 'n oale boas uut koppighaid joarenlaank tegen in, allain omdat he 't verpoft zien kop te boegen. En de schoulmeester en zien wief steukelen 't vuurtje goud op!

Doortje. Och, laat ze maar geworden. 't Is wel niet plezierig veur mij, maar op stuk van zaken ken mie 't ook niks schelen hoe ze over mij denken. Ik vin dat geklets over mie 't slimste veur Wolter. Die zit het dubbel en dwars, as ze mij belasteren.

Jan. Dat spreekt vanzöls . . . 't Zol mie net zoo goan, als ik mit die trouwd was.

Doortje. (Gait noar 't putvenster, kikt d'r even deur, en komt den weerom.)

Jan. (Gait boven op toafel zitten.) Van mien vrouw

huif ik die nait te vertellen. Antje is 'n best mensch, en 'n degeleke hoeshoalster. Ik loop nait veur schandoal mit gaoten in de hoozen. Wie kriegen elke dag 'n flink stok spek bie 't eten en Zundags 'n stukje oet de linkerhand. Doar valt aalmoal nait veul van te zeggen, moar plezairig is ze nait, dat zelst mie toustemmen, Ze lopt te jeuzelen van de vrouge mörgen tot de loate oavend, aaltied miesderig en sikkeneureg. Dat komt aalmoal van de zenen. Aal 't aandere is in orde, dat ze zenewachtig was, heb 'k veurtied ook wal waiten en dat verwiet ik heur ook nait, dat sprekt vanzöls. En aal gooi ik 't ook aaltied in de gek, 't geeft mie niks.

Doortje. (Legt heur hannen op zienend.)

Jan. (Aandoan.) Ik wol zoo blikskoaterse geern, dat 't bie mie thans 'n beetje fleureger wuir. 't Is nou net, ik kent 't nait aans zeggen, of 't de haile dag bie ons regent.

Doortje. Woarom vertelst mij dat alles, Jan? Ik weet het ja wel!

Jan. (Pakt heur bie de aarm.) Woarom? Woarom? Omda's doe mie beter begripest dan mien aigen vrouw. Doarom.

Doortje. Slagt de oogen deele, weert hom zacht oaf.)

Jan. (Verlegen.)

Doortje. (Kikt hom meeliedend aan en schudt mit 't heufd.)

Jan. (Stait op, nemt zien houd en gait langsam, zunder heur aan te kieken deur de boetendeur oaf.)

Doortje. (Blijft in gedachten allain zitten.)

Liesbeth. (Komt as 'n opgejagd stuk wild, inains deur schuurdeur binnen en blijft daar verlegen stoan.)

Doortje. Liesbeth!!!

Liesbeth. (Bang.) Mag ik wel even bie die komen?

Doortje. Ja zeker, wicht, maar laat vader die moar niet zien.

Liesbeth. Dei wait van niks. Ik bin d'r moar even stiekum uutruut. Ik kon 't nait langer uuthollen. (Ze blijft nog bie deur stoan.)

Doortje. Wacht 's. (Ze moakt gaauw de bandjes, waar de gedientjes van 't putvenster mit opbonden binnen, lös, zoodat ze dichtvaaln.) Kom

nou maar hier.
Liesbeth. (Komt schoorvoutend dichterbie.)
Doortje. Is d'r wat aan de hand?
Liesbeth. (Schudkopt van nee.)
Doortje. Glimlachend geeft z'r heur de haand.)
Liesbeth, dit is de eerste keer, dat j' hier in huus komt . . . .
zoolang ik hier woon.
Liesbeth. Ik kom allain moar even om die te zeggen, dat ik mie d'r nait tegen verzet heb (snikken d) om die bie de begrafnis tou te loaten.
Doortje. Mag ik niet mee?
Liesbeth. 'k Wait nait. Ze proaten d'r nog over. Moar ons voader dut zoo lelk!
Doortje. En . . . . Wolter?
Liesbeth. Dei zit d'r net bie, of 't hom niks aangait.
Doortje. Geruststeld, zucht daip.) Goddank. Hij had mie beloofd, om niks te zeggen. Toe, ga eens even zitten, Liesbeth. (Zet heur op 'n stoulnoaast zok neer.) Wij zien mekaar ook haast nooit hè?
Liesbeth. Nee.
Doortje. Ik vind 't toch lief van die, das 't hier even ankommen bist.
Liesbeth. Ik ken 't nait helpen, dat 'k hier nait komen mag!
Doortje. Welnee kind, dat weet ik wel. (Veegt stil 'n traan weg. Maar, ik heb d'r nou vrede mit. Hier! (Smokt heur.) omdas 't komen bist!
Liesbeth. Ik wol zoo gern, dat voader en doe weer goud op 'n ander wörrn. Moeke het 't hom vraagt in heur lèste uur.
Doortje. Het ze dat daan?
Liesbeth. (Knikt van joa.)
Doortje. En wat zee je vader d'r op?
Liesbeth. Gain woord!
Doortje. (Snikt daip.)
Liesbeth. Dou wie soamen bie moeke's berre stonden, heb ik nog zegd: Voader, wait ie wel wat moeke joe vragd het, as lèste wensch? Tou, geef heur nog antwoord, ze is d'r nou nog.
Doortje. En wat zee he toen?
Liesbeth. Nooit! Zoolaank as ik leef! „Zee he”.
Doortje. Ik wil die wat vragen, Liesbeth!
Liesbeth. ? ? ? *Wat den*

Doortje. Laat geeneen anders as Wolter d'r wat van merken, heur?
Liesbeth. Ik zel 't in 'n pepierke doun, en stil in zien buuts stoppen. (Legt heur heufd tegen Doortje aan.) Ik heb aaltied wel van die hollen, Doortje.
Doortje. Doe magst om mij geen spul met vader maken, heur! Je laat hem maar praten.
Liesbeth. 't Geft toch ook niks, al gait men d'r ook tegen in.
Doortje. Daarom!
Liesbeth. Jan gait ook aaltied tegen voader te keer as ze wat van die zeggen. Moar wat geft het aalmoal!
Doortje. Jan?
Liesbeth. Joa, ze strieden voak om die.
Doortje. (Kikt d' aander kant uut.) Dat is niet goed van Jan.
Liesbeth. Nou joa, hai gooit het toch weer in de gek. Dat ken gain kwoad. Jan is Wolter nait, hè? (Stait hoasteg op.) Ik mout nou weg.
Doortje. Ik . . . dank die, das 't komen bist, Liesbeth!
Liesbeth. (Smokt heur.) Nou waist doe tenminste, dat d'r ook nog gounend binnen, die gain hekel aan die hebben.
Wolter. (Komt op deurde schuurdeur. Hai blijft verwonderd staan, met de klink van de deur in de haand.)
Liesbeth. (Schrikt.)
Doortje. Stil maar, Liesbeth, 't is Wolter maar.
Wolter. Liesbeth, wat moust doe hier!
Doortje. Liesbeth wou mie even goedendag zeggen.
Wolter. Doe magst nait tegen voaders wil in goan, doar bist nog te jong veur. (Dut de deur veur heur open.)
Liesbeth. (Gait mit veurovergebogen kop deurde schuurdeur of.)
Wolter. (Dut de deur dicht, legt zien houd op 't toafeltje onder de klok en gait op Doortje of.) Ze wollen die d'r nait bie hemmen.
Doortje. Wie waren d'r tegen?
Wolter. Joakob . . . en voader zölf.
Doortje. (Moudeg, moar met trillende lippen.) Dan blief ik thuus!
Wolter. Nee, doe blifst nait thoes. Doe gaist mit. Wie goan

met 'n kander hèn.

Doortje. Ik wil niet meer met. Ik had 't anders zoo graag daan, al was 't ook met tegenzin van de heele familie. 'k Zou dien ouwe moeke nog zoo graag even zien willen. Maar 't hoeft niet meer. Liesbeth zal die straks 'n lok haar van heur metgeven . . . . veur mij!

Wolter. Doe bist mie honderd moal laiver, as dei haile bende, Doortje.

Doortje. Dat weet ik wel, mien jong.

Wolter. 't Het mie muite genug köst om mie stil te hollen, dou voader die . . . (Moakt voesten.)

Doortje. Hest doe niks zegd?

Wolter. (Schudkopt van nee.) Ik haar die 't ja beloofd! (Doortje kikt hom dankbaar aan.) Moar 't slimste komt nou nog.

Doortje. 't Slimste?

Wolter. Joa. Hest doe d'r wel ais over noadocht, woar de oale blieven mout?

Doortje. (Verwonderd.) Nee!

Wolter. (Glimlachend.) Wie kennen d'r hier in hoes nou wel 't zwiegen tou doun, moar d'r zel toch wel ain keer road schaft mouten worden. Voader ken gain slag waark meer doun. Dou moeke nog de haile dag op 't laand wezen kon, konnen ze ze, met onze hoeshuur zoo'n beetje rond komen. Moar nou Liesbeth allain wat mit heur naaiwaark inbringen ken, nou zel d'r wel wat aans op vonnen worden mouten. Dat begripst ook wel.

Doortje. Ja, dat begriep ik.

Wolter. Wat de oale vrouw op 't laand verdainde, dat mout nou op de ain of aandere menair deur de bruirs en zusters bie 'n aander brogt worden.

Doortje. (Gait noar 't kamnet, nemt de sleutel dei d'r bovenop ligt en duthet open. Nemt den de stainen spaarpot d'r oèt.) Bist onze spaarpot vergeten?

Wolter. Nee, dei bin ik nait vergetèn. (Hai zet de spaarpot weer in 't kamnet en legt de sleutel weer op zien plak.) Moar doarmit kennen wie hom toch nait in zien hoeske hollen. Dat is nait genug om d'r joaren laank van te leven.

Doortje. We kennen d'r toch met beginnen, Wolter.

Wolter. (Zucht.) Kiek doar bliekt nou weer duudelik oet, dat doe gain boerenvrouw bist. Begunnen is gain kunst. 't Geld zoo

gaauw mogelek oetgeven, ken elk en aine. Zugst doe kans om met dat beetje geld, wat doar in dei spaarpot zit, hom in zien wonen te hollen, as d'r nait meer inkomt dan dei poar centen, dei Liesbeth verdaint en dei poar centen van de huur?

Doortje. (Zucht.) Nee, maar wat moet d'r den gebeuren?

Wolter. Dat is juist de kwestie, doar mout over proat worden!

Doortje. Wanneer, en deur wie?

Wolter. Straks doadelk noar de begrafnis, deur ons aalmoal; deur mie, deur Jan en Antje, en deur Joakob en Lena.

Doortje. En Liesbeth?

Wolter. Nee, dei kennen wie d'r nait bie bruuken, want . . . doar zitten we ook mit verlegen.

Doortje. Ja, dat is zoo, die ken niet bij vader weg.

Wolter. Hai ken heur nait missen.

Doortje. Nee.

Wolter. En toch zel he heur meschain . . . missen mouten.

Doortje. Hoe bedoelst dat? En hoe moet het den?

Wolter. Joa, as doe mie 't vertelst, den wait ik 't ook. Wat zolst doe doun.

Doortje. Dat weet ik niet.

Wolter. Net. Ik wait 't ook nait.

Doortje. Hest d'r al eens met Jan over praat?

Wolter. Jawel, aal veur mouder sturven is. Moar . . . .

Doortje. Maar . . . .?

Wolter. Dei wait ook gain weg.

Doortje. Maar, mien God, d'r moet toch wat daan worden! Hij moet toch 't leven houden!

Wolter. Joa wis. Wie zellen d'r straks nog wel even over proaten . . . kom . . . 't wordt tied. (Kikt op klok.)

Doortje. Ik zou niet weten wat raad ik geven moest.

Wolter. 't Is verdolde muilijk. Doe . . . begripst wel . . . as hai nait in zien hoeske blieven ken, den mout de oale man . . .

Doortje. ???

Wolter. Joa, den moet he vanzölf bie aandern onder dak. (Stilte.)

Doortje. Wat . . . wil je . . . daarmee zeggen?

Wolter. Nou: bie Joakob . . . bie Jan, of . . . bie ons!

(Stilte.)

Doortje. Wolter, hest d'r over nadacht wat doe zegst?

Wolter. Wis en woarachtig!

Doortje. En denk je, dat er kans bestaat, dat... dien vader... hier bij ons komt?

Wolter. Dei kans, is veur elk van ons gelieke groot. Bie ain van ons mout he belanden.

Doortje. Dat ken niet Wolter!

Wolter. Nee, ik leuf 't ook nait. Moar as 't mout, den mout 't. (Wil zien houd hoalen.)

Doortje. Veurdast weg gaast, Wolter....

Wolter. (Blift stoan.) (Pienleke stilte.)

Doortje. (Woedend.) As dien vader hier de deur in komt... den zal ik hem...

Wolter. Wat zest hom?

Doortje. (Blift hom stief aanzain.)

Wolter. (Nemt zien houd, en zet dei op.)

Doortje. (Binnensmonds.) Den zal ik hem...

Wolter. (Griipt het toafeltje onder de klok, waar he net zien houd ofnomen het. Aalles valt er rinkelend of. Hai smakt het toafeltje mit geweld tegen de grond, zoodat d'r twee pooten breken.)

Doortje. (Blift pal stoan.)

Wolter en Doortje. (Kieken mekoar 'n poar tellen aan.)

Wolter. (Langzaam of deur de schuurdeur.)

Doortje. (Let zok zoo moar op 'n stoul neer-vaalen, en kikt stief veur heur oet. Wolter zien schoaduw gait veurbie 't putvenster.)

GEDIEN.

TWEIDE BEDRIEF.

Inrichting van het Tooneel.

De koamer van de oale man. De veurkant van 't hoes wordt veursteld op de achtergrond.

Eerste plan rechts: 'n Oalderwetse bozzem, woarop 'n poar bordjes en beeldjes; de tabakspot mit piep in de midden, doar- onder 'n open heerd, nait brandend, d'r veur 'n kroakstoul.

Tweide plan rechts: 'n Poar oalderwetse stoulen stief langs de muur; daarboven 'n haalve kastklok, op gang, de wiezers stoan op tien uur.

Daarde plan rechts: 'n Toafeltje mit klaingoud, of 'n klein kastje mit loaden en d'r op wät pertretlietjes.

Eerste plan links: Klinkdeur, dei tougang gef tot 't ziedkoamer- mertje.

Tweide plan links: Kamnet, groot, braid, mit koper en snie- waark. De sleutel zit in 't slöt, 'n stuk of drei oale kommen d'r op, 'n groode in de midden, 'n poar lutjes aan de kaant.

Daarde plan links: 'n Venster, net as op de achtergrond. Ach- tergrond, in 't midden 'n lege klinkdeur, an kaant van de weg.

Rechts en links: Vensterkeziens mit rolgedienen dei deelloaten binnen; 'n poar stoulen aan baide kaanten van de deur.

In 't midden van de koamer 'n toafel, gewone stoulen d'r om hén, boven de toafel 'n petroleumlaamp.

De koamer zucht d'r oalderwets uut. Hier en doar 'n schilderij. Net as bie Wolter en Doortje. De muuren binnen donker behongen.

Voader. (Leunt mit rechterhaand op 'n stok. Het zwaarde kleeren aan en 'n hooge houd op. Hai komt deur de deur op van de achtergrond. Lies- beth steunt an zien linkeraarm.)

Liesbeth. (Bringt hom noar de kroakstoul veur de schörstain.) Mout ik de menschen nog wat geven, voader?

Voader. (Denkt even noa, zien hail gezicht vol plooiën en vaallen toont stil verdraait.) Twei kwartjes veur de vouerman, van de liekwoagen. En ain kwartje veur de vouerman, dei mij reden het.

Liesbeth. En de droagers?

Voader. (Zucht daip, hoalt oet de buuts 'n geld-pongeltje, dei dichtknupt is. Telt 't geld oet.) Drei kwartjes veur de baide vouerluu, (In twiefel wat he verder doun zel.) Geef dizze riekdoalders moar aan de droagers onder 'n aander.

Liesbeth. Zol dat genogt wezen veur vief menschen?

Voader. Vief? D'r binnen moar vaier.

Liesbeth. Vaier droagers en ain veurlooper.

Voader. (Ongeduldig, in tweistried.) Geef heur dat moar. (Dut zien ponkje weer dicht en stekt hom in broukbuuts.)

Liesbeth. (Nimt 't geld en legt de hooge houd in 't kamnet.)

Netoares. (Is intied opkomen deur de deur op de achtergrond. Schaft 'n stoul naost voader's kraakstoul, en gaat zitten, onderwiel Liesbeth deur dezölde deur verdwient.)

Voader. Nou is ze veurgoud hêngoan, meneer!

Netoares. Tja!

Voader. Zoo leeg as 't hoes nou is, zoo leeg het 't nog nait eerder west.

Netoares. Tja. Ment went aan elkaar op de lauge duur,

Voader. Van 't veurjoar is 't vief-en-dartig joar west, dat wie trouwd binnen. Van 't veurjoar het ze nog dizze zwaarde kleeren veur mie moaken loaten. Dou haar ze nait docht, dat ik heur 'n vörlsjoar loater in dit pak noar 't kerkhof brengen zol.

Netoares. Ja buurman, zoo is 't leven; zoiets wacht ons allemaal. De een wat eerder, de ander wat later. Je weet hoe 't mij gegaan is.

Voader. Joa, dat verget men nait.

Netoares. Tien maanden zijn we bij elkaar geweest. Toen ons eerste kind geboren moest worden, konden we ons geluk niet op. In drie uur tijd kwamen we in de diepste ellende. 't Kind dood,

en de moeder krankzinnig. Aanstaand voorjaar is ze al vijftien jaar in een Gesticht.

Voader. Den twaalfden Meert, meneer, ons Liesbeth was net drei joar worden.

Netoares. Als ze me ziet, kent ze me niet eens.

Voader. Je waiten hoast nait, wat slimmer is op de wereld.

Netoares. Zoek daarin je troost, buurman. Jullie bent in liefde bij elkaar geweest, zoolang als ze geleefd heeft. Ik ben voor mijn vrouw nog minder dan de oppasser van 't Gesticht.

Voader. Ik bin veur mien vrouw nait aaltied west, wat ik wezen mos.

Netoares. Wat je verkeerd voor haar gedaan hebt, is door de dood uitgewischt. Als ze 'n laatste wensch gehad heeft, dan heb je daaraan kunnen voldoen, ik niet.

Voader. Mien vrouw het 'n leste wensch had. Ze haar het over dat . . . mensch hiernoast. Moar as God joe gain vree let, as men aan 'n leste wensch nait voldoun ken . . . . (Stampt mit stok op de grond) . . . . omdat 't onmeuglek is . . . . den is 't dubbel hard om joen vrouw wat veur te laigen.

Netoares. (Ernstig, moar nait op 'n preektoon) Over zulke vraagstukken kunnen wij menschen niet oordeelen. Wij moeten berusten. Als Gods wil spreekt, staan* wij menschen machteloos.

Voader. Zoo is 't. Moar 't blift hard, Netoares. Ik wait nait hou 't nou verder mot,

Netoares. Ja, 't wordt er voor jou niet beter op, Je vrouw kon op 't veld nog 'n beetje verdienen. Maar dat is nou uit.

Voader. 't Loopen wordt ook bie de dag minder. Ons Liesbeth ken de haile dag wel an mie besteden, en 't naaiwerk lit vanzöls doaronder. Ze maakt ook moar krapaan 'n doalder in de week. En zestien stuuver beuren wie van 't hoes hiernoast.

Netoares. Enfin, buurman, je moet altijd maar denken, 't kon nog erger. Hoeveel menschen zijn er niet, die 't niet hebben.

Voader. Doar wor ik nait riever deur.

Netoares. Niet zoo zwaartillend. Je hebt in elk geval je eigen huis nog. Voor de huur behoef je dus niet te zorgen.

Voader. Nee. Moar twee menschen mouten leven. Wie hebben ons big al verkoopen mouten, om de onkösten te dekken van de begrafnis, Woar het van 't winter hèn mout, ik wait 't nait.

Netoares. God zal wel raad verschaffen als de nood aan den man komt. Maar . . . . waar blijven je zoons?

Voader. Wolter is noar hoes om zok te klaiden, en de aanderen stonden d'r net om 't houkje van 't hoes, roezie te moaken. Aalles zol wel in vrede besloten wezen, as dat . . . wief hier-noast 't spul nait bedurven haar.

Netoares. Je zoons moesten verstandiger wezen.

Voader. Je kennen dat mensch nait, meneer!

Netoares. Jij ook niet. En daarom moet je haar ook niet veroordeelen, dat is niet Christelijk.

Voader. Zai het hier in hoes onainighaid brogt.

Netoares. Dat weet ik nog zoo juist niet.

Voader. Dät-wait-ik wel!

Netoares. Ja, buurman. Je harde stijve kop heb je niet van gisteren.

Liesbeth. (Komt op deur de deur op de achtergrond.)

Netoares. Waar blijven je broers, meisje?

Liesbeth. Joakop komt d'r aan, meneer. Woar de aanderen zitten, wait ik nait. Ik wil mie even omklaiden voader, den ken ie 't straks doun. Heb ie nog wat neudig?

Voader. Nee, Liesbeth, 'k heb niks neudig.

Joakob. (Komt op deur de deur op de achtergrond, en legt zien houd op 'n stoul.)

Liesbeth. (Gait deur de zieddeur of.)

Joakob. (Komt mit 'n boegentje op Netoares of.)
Morgen, Notaris!

Netoares. (Blijft zitten. Hoatelek-vrundelijk.) 't Is gelukt hè?

Joakob. Gelukt?

Netoares. Ja, de boycott, meen ik!

Joakob. Ik begriip meneer niet.

Netoares. Dan is 't zonde van 't schoolgeld, dat aan je vermorst is. Kom, je weet toch wel wat „boycot” beteekent?

Joakob. Bedoelt U . . . . .

Netoares. Ja, precies. Dat bedoel ik.

Voader. Is d'r wat mit Joakob, meneer?

Netoares. Och nééééé, we praten maar zoo'n beetje samen . . . .
Il se fait gloire de sa victoire, ... nietwaar meneer?

(Tot de vader. Je hebt je zoon toch Fransch laten leeren?)
Voader. Sjonge, joa, Netoares. Fransch en alles wat er op de wereld is.

Netoares. (Tot Joakob.) Nou, zie eens aan, dat kan ik van mezelf niet eens zeggen. Dat heeft nou van alles bestudeert en dat conspireert en dat intrigeert . . . .

Voader. Ja, ja. Dat ken mien zeun aallemaal!

Netoares. Ik hoef niet te vragen, wie van je zoons je lieveling is. (Tot Joakob.) Je bent een baas-kerel! Ik zou je nog wel wat anders zeggen willen (Wist even noar de oale man.) maar ik kan op dit moment de woorden d'r niet voor vinden. Wil je mij eens opzoeken? Misschien kan ik dan duidelijker praten. Maar dan op de stoep van mijn huis natuurlijk.

Joakob. Ik heb mijn plicht gedaan!

Netoares. Ben je goed thuis in den Bijbel?

Voader. Joa, Netoares, dat is he ook!

Joakob. Daar zal ik maar geen antwoord op geven

Netoares. Nou, dan zou ik jou de raad geven willen en lezen de eerste brief aan de Korinthen, en daarvan het dertiende vers, „Al ware het dat ik de talen der menschen en vogelen sprake, en de liefde niet hadde, zoo ware ik een klinkend metaal.”

Joakob. Ik geloof, dat die raad wel een beetje valt buiten je kompetentie, als Notares.

Netoares. Ik sta hier niet als Notaris, jongmensch. Ik woon hier nu omstreeks 'n twintig jaar tegenover je ouders huis. (Trekt hom veur oareghaid aan zien oor.) Als ik, m'n zin kreeg . . . . ha, ha, ha,!

Joakob. Je bent onbeschoft, Notaris!

Netoares. En jij bent . . . . een fatsoenlijk man; in de allerongunstigste beteekenis van het woord! (Tot de oale man.) Dag buurman. Ik kom morgen nog wel even aan, hoor! (Kikt Joakob aan.) Je bent een flinke zoon, mijn compliment. (Blijft Joakob aankieken.)

Voader. Hai is het licht van mien oale dag, meneer!

Netoares. Ja, dat geloof ik graag. Hij heeft een mooie werkring. De school is 'n voornaam ding in 't leven. Wat 'n kind op school van zijn . . . „opvoeders” leert, daar blijft altijd wat van hangen. Ik ken nog een oud rijmpje, dat meneer de schoolmeester wel eens gelezen zal hebben op 'n blaadje van 'n scheurkalender:

Een rok te dragen

Maakt nog geen heer,

Zich te gedragen

Als heer, zegt meer!

Goeiendag! (Gait of deur de deur op de achtergrond.)

Joakob. Waarom heb je met hem over Doortje gesproken, vader?

Voader. (Stamp mit de stok.) Dei noam wil ik hier in mien hoes nait heuren!

Joakob. Waarom heb je met de Notaris gepraat over Wolter's vrouw?

Voader. Dat heb ik nait doan.

Joakob. Hij dan wel?

Voader. Wait ik nait. Hou komst d'r bie! De man het over heur gain woord zegd.

Lena. (Komt op deur de deur op de achtergrond. Zedut veur de oale man barmhartig bedroefd en vilain laif. Ze sprekt haalfbakken Hollands.)

Voader. Leen.

Lena. Nou hebben we haar voor 't laatst zien. Nou kunnen we alleen nog maar van God de kracht vragen om het te dragen.

Voader. (Zwigt.)

Lena. Jakob, hei je d'r al over sproken met vader?

Joakob. Nee, daar heb ik nog geen gelegenheid voor gehad. (Zucht.) De Notaris is hier geweest.

Voader. Woar wol ie mie over spreken?

Lena. Och, vader, ik had aan Jakob gevraagd om 't voor mij te doen, hij is als eigen kind daar 't naaste aan toe; maar ik kan vader net zoo goed zelf vragen, want ik houd immers net zooveel van vader als 'n eigen kind, niet? Wij zouden zoo graag 'n aandenken hebben van de dierbare overledene, 'n blijvend aandenken.

Voader. Dat komt in orde heur; aal mien kinder kriegen 'n klain aandenken van moeke. Ik zel 't kamnet wel ais noasnuustern, meschain vaalt mie dit en dat wel in handen.

Lena. As het vader 't zelfde is vader, dan zouen Jakob en ik het nou maar liever willen hebben, voordat die anderen komen. Jij weten ook wel, vader, dat je as aantrouwde familie niet alles door de eigen kinders gegund wordt.

Voader. D'r is 'n kopke en schöddeltje, woar ze aaltied oet dronken het. En 'n poar braaischijen. En heur neie testament mit gezangen; moar dat wil ik hier hollen, doar het ze de verjoardoagen van de kinder in opschreven. En den is heur guster 't hoar oafknipt.

Lena. 't Liefste zouen we een lok haar van de overledene hebben en dat mèt 't gouden slotje en ketting. Niet om 't goud, o nee, maar om 't haar van ons moeke is 't te doen.

Voader. Dat slötje en ketje gait mit mie 't graf in. Dat heb ik heur zes-en-darteg jaar leden omdoan, op de dag van ons ondertrouw.

Lena. (Lelk.) Jakob, zeg jij nou ook es wat. (Vrondelijk laif.) Misschien kan jij vader wel vertellen, hoe wij d'r altijd naar verlangd hebben, om 'n blijvend aandenken van ons lieve moeke te bezitten.

Joakob. Vader . . . .

Voader. Dat slötje met ketje, doar komt gain ain aan. Dat ligt doar in 't kamnet en dat blift in 't kamnet.

Lena. Dat was nou 't eenigste, dat ik als vrouw dragen kon en dat moet nou voor niksnuut in de kast liggen blijven.

Joakob. 't Is overdreven gevoeligheid van je, vader, om het daar in 't kabinet te laten verroesten, wat toch door Lena gedragen kon worden ter eere van de doode.

Voader. Gold roest nait, en 'k wil 't nait missen.

Liesbeth. (Komt op deur de zieddeur in heur doagse klaiern.) Is Wolter d'r nog nait?

Joakob. Als 't Wolter niet waard is een woord tegen ons te zeggen, dan zullen wij hem niet nalooopen.

Lena. Daar weten wij niks van, Walter die gait zien eigen gang en dat doen wij ook.

Liesbeth. Wolter is de kwoadste nait, Joakob.

Lena. O, dan bennen wij dat vast. Als er vrede sloten moet worden, dan moet elk-en-een wat toegeven. 't kan niet van één kant komen!

Liesbeth. En woar binnen Jan en Antje?

Joakob. Jan haalt sigaren. Die werden zoostraks niet gepresenteerd. Ik heb mij wel een beetje moeten schamen tegenover de bureu.

Liesbeth. Ik ken nait overaal aandenken. Doe hast zölf den moar veur segoaren mouten zörgeu, Joakob.

Lena. 't Zou de eerste rekening niet wezen, die met ons geld betaald wordt.

Liesbeth. (Spits.) Zoo!!

Lena. Ja, zoo! Wie heeft twee jaar geleden, toen wij met

moeke's jaardag hier wassen, de sokolade betaald en de twee ons allerhande?

Liesbeth. Dat wait ik nait!

Lena. En d'r nooit 'n cent van weeromkregen?

Liesbeth. Doe meschain.

Lena. (Smoalend.) Nee, ik niet!

Voader. (Stamp mit de stok.) As 't nou moar oet is Gain woord meer, heur! Zoo net op stroat is dat aal begonnen.

Mout dit hoes op dizze dag ook nog deur joen gedonderjoag ontheilgd worden? Ie mouten joe zuuver schoamen, dat mout ie.

De ain veur de aander . . . kom ais hier Liesbeth!

Liesbeth. Wol ie joe omklaiden, voader?

Voader. Joa!

Liesbeth. (Laidt hom noar de zieddeur.

Voader. (Blift bie de deur stoan.) Geef mie 't golden slötje ais oet 't kamnet.

Liesbeth. (Hoalt het, en gef t 't hom.)

Voader. (Stekt het in buuts.) Nou de sleutel nog.

Liesbeth. (Verwonderd, hoalt de sleutel. Gef t dei ook aan voader en steunt om opneis.)

Joakob. (Gekaanstekend.) Is vader bang voor . . . gauw-dieven?

Voader. Ik sluut mit mien aigen sleutel mien aigen kast. (Gait mit Liesbeth langzaam of.)

Jan en Antje. (Komen op deur de deur op de achtergrond, onderwiel voader en Liesbeth ofgoan. Jan het nou 'n pet op.)

Liesbeth. Woar hebben ie zeten?

Jan. Ik heb mien houd even noar hoes brocht en segoaren koft. (Zet 'n kistje op toafel.) Asjebliift. Vief-en-twinteg teglieks. In 'n luukse kistje. Köst ook luukse geld. Zoo duur heb ik ze van mien levensdoagen nog nait smookt.

(Wacht es even. Hoalt 'n mes oet buuts. Tot Joakob.) Middelsoort zwoare, Colorado — stinco.

Antje. 't Ken weer nait bie hom op!

Jan. Geld mout rollen wicht, doar is het rond veur.

Joakob. Denk er om, je bent hier in 'n rouwhuis, Jan!

Antje. O, dat ken hom niks schelen, dat rakt hom zien koale klaiern nait. Aal hebben we ook net ons aigen moeke begroaven, hai verkoft d'r gelieke goud grapjes om.

Jan. Ik heb vandaog nait te leeren woar 'k bin, Joakob. Hest doe meer haart as ik? En doe bist nog wel de aigen zeun en Antje de aigen dochter. Moar hebben ie meer haart veur de oale vrouw had as ik? Hebben ie de leste weken zoo mit heur ompeeld as ik? Hebben ie 't begun van dizze week (Mit troanen in de stem.) ain nacht mit heur deurbrocht, zoo as ik? Antje. 'n Nacht as doe? Wat nacht as doe? Hest doe bie moeke's dood ain troan loaten? En nou? Vanmörge, zoo even, bie 't kerkhof, en nou, in 't staarfhoes! Wel moakt grapkes, doe of wie.

Lena. Van Jakob heb ik de heele dag geen vroolijk woord gehoord.

Jan. En as ik dat den dou! As ik ais 'n onschuldig grapke verkoop, omdat ik dei oetstreken smoelen nait oetstaon ken, denk je, dat ik dan pelzaier heb?

Joakob. Maak je nou maar niet overstuur Jan, wij praten er niet verder over. Maar denk er nou om, wij mogen niet vergeten, waar we zijn.

Jan. Vergeten? Waist, wat ze vergeten hebben? Ze hebben vergeten om die bie de geboorte te verzoepen . . . Komdair doe de schoukinder, moar mie nait. (Stekt 'n segoar op.)

Antje. O, dei wereld, dei wereld!

Lena. De wereld is wel goed, as de menschen maar goed wassen.

Liesbeth. (Op deur de zieddeur.) Zel ik brood snieden?

Antje. Ik ken d'r op 't heden gain stuk deur kriegen.

Lena. Zou jij niet wat eten, Jakob?

Joakob. Een klein stukje zou misschien niet kwaad wezen.

Lena. (tegen Liesbeth.) Zoo 'n klein flinstertje kun je mij ook wel smeren, Liesbeth.

Liesbeth. En doe, Jan?

Jan. Ik heb aal eten.

Antje. Dat lugt he, zoo laank as he is.

Jan. Heb ik nait eten?

Antje. Gain krummel. Tenminste bie mie nait.

Jan. (Tot Liesbeth.) Wat hest veur lekkere spullen?

Liesbeth. Krindestoet en kedetjes vanzölf.

Jan. Dou mie den moar 'n glas bier.

Antje. Mit zoo 'n man bin ik nou aanhoald.

Liesbeth. Stil nou moar. (Glimlachend tegen Jan.) Doe zelt hebben heur!

Joabob. Nou, om de waarheid te zeggen, ik heb ook wel dorst.
Drink jij ook wat, Lena? Je hebt een heel eind geloopt . . .
Lena. 'n Heel klein glaasje dan.
Liesbeth. (Of deur de zieddeur.)
Jan. Wie mouten d'r nou ais over proaten, minsen, hou 't mout.
(Nimt 'n stoulen gait d'r op zitten, de leuning
van de stoul naar veuren.)
Antje. Joa, dat mot nou es wezen, docht mie.
Joakob. (Veurzichteg.) Wat bedoelen jullie?
Antje. Wel, hou 't nou mot. (Kikt naar de zieddeur.)
met Liesbeth . . .
Jan. En mit voader!
Antje. Joa, vanzölf.
Lena. Nou, wij kennen ze niet hebben.
Jan. (Lachend. As wie aalmaal zoo begunnen, komen we nait
veul verder.)
Antje. (Tot Lena.) Ik zol nait waiten, waarom ie nait, en
'n aander wel.
Joakob. Om te beginnen hoeft Liesbeth bij niemand in huis.
Die kan haar eigen kost wel verdienen.
Jan. As boerenmaaid meschien?
Joakob. Ja, waarom niet?
Liesbeth. (Komt op met brood, botter en bier.)
Jan. (Veeft zien hannen mit 'n witte buusdouk
of, schenkt de biergloazen vol, terwiel Lies-
beth brood snid.)
Antje. Wie hebben 't net . . . over . . . eh over ons voader,
Liesbeth. Hou 't mout mit hom.
Liesbeth. Hou dat nou mout?
Antje. Joa, kind, doe zelst doch wel nait bie de oale man
blieven kennen, dat begripest doch ook wel.
Liesbeth. (Legt 't broodmes op toafel.) En wel komt
den bie voader?
Jan. (Zoo blied meugelek.) Joa, dat is 't hom nou net.
Doar mouten wie nou ais over proaten.
Liesbeth. (Nimt 't mes weer open smeert 't brood.)
Joakob. Ja Liesbeth, nu moeke begraven is, nu komen de moei-
lijkheden. Wij begriepen allemaal wel, dat je dit smartelijk ver-
lies niet ten volle beseffen kunt . . . voor zoover het de gevol-
gen aangaat. Wij zien dit allen beter in, en dat is geen wonder,

want jij zit om zoo maar te zeggen, midden in de ellende. En
toch is 't noodig, dat je de toestand ook onder oogen ziet . . .
dat is kinderplicht,
Antje. Onze ainegste troost is, dat God het zoo beschikt het.
Liesbeth. (Angsteg) Moar wat wil ie den van mie en voader!
Joakob. Wij willen niets, Liesbeth, wij overleggen de zaak.
Antje. (Schriepend.) As moeke nog leefde, haar dit aalles nait
neudeg west.
Joakob. Maar moeder leeft niet meer, Antje. Moeke is door
den Heer van ons weggenomen en wij moeten berusten.
Jan. Doe kenst beter proaten as ik.
Antje. Nou haaren wie zoo docht . . . Liesbeth, as doe nou
ais oet dainen gingst.
Liesbeth. Dainen?
Joakob. 'n Dienst zal wel voor je te vinden zijn; ik heb wel
relaties bij de vaders van mijn kinderen.
Jan. Houveul voaders hollen dien kinder d'r op noa?
Joakob. Relaties, om jou aan de slag te helpen. Maar natuur-
lijk liever niet bij ons in 't dorp.
Lena. Nee, niet bij ons op 't dorp. Het is nergens om, maar je
zou 't zelf ook niet plezierig vinden, as jou man onderwijzer was
en jou zuster kwam als dienstmeisje ergens in de buurt te wonen.
Antje. Nou, joa, zeur d'r nou moar nait over, dat komt wel
veur 'n kander.
Jan. Doe komst moar bie mie op mien villoa, Lies. As direk-
trise van de kinderkoamer.
Wolter. (Komt op van de achtergrond, in gewone
boerenklërren.) Dag soam!
Jan. Ook g'n mörgen!
Joakob en Lena. (Knikken.)
Liesbeth en Antje. Dag, Wolter!
Jan. Woar komst doe vandoan?
Wolter. Aander klaiern aantrokken.
Jan. 't Wachten is op die.
Liesbeth. Wolter, mout ik d'r zoolang oet?
Wolter. (Kikt het gezelschap ais bielaangs, den
hoalt he de scholders op.)
Jan. (Het meelieden mit Liesbeth, pakt heur onder
de aarm.) Wat nou? Wolt doe reeren? Hè, wat 'n lutjepotje!
Liesbeth. (Rukt heur lös en vlugt deur de zieddeur of.)

Joakob. (Veurzichtig). Ja, nou hebben we de slimste kwestie nog niet bepraat.

Jan. Nou, zeg 't den moar in ainen, de kwestie is . . . . waar mout de oale man blieden?

Lena. Wij als de jongsten houden ons er liever buiten.

Antje. As de ain 't op de aander schoeven gait, komt d'r niks van terecht.

Jan. As 't aan mie allain lag, den kon he zien piepke tebak wel bie mie opsmoken. Tanden het he nait meer, dus eten dut he ook nait.

Antje. Ik hol as aigen kind vanzölf meer van voader, as doe, moar ik zol nait waiten, woarom wie hom nou juist hebben mouten. Wie stoan aalmaal geliek aan 't gevaal.

Wolter. God wait, hou geern ik wol, dat 't kon.

Jan. Menschen, 't wordt 'n geldkwestie. Wait je wat? Wie doun aalmaal wat, en den 'n beetje meer as wie kennen. Den ken de oale boas hier in zien aigen hoes rusteg zien endje hoalen. Pas op, straks vaalt het nog tou en hoalen wie nog geld over. Wolter het gain kinder, Joakob het gain kinder en ik en Antje willen nait meer hebben.

Antje. God zel ons bewoaren.

Jan. Doarom. Van ons mout er dan weeks ook moar 'n poar kwartjes of.

Antje. Joa, doe hest geld bie de bult, 't ken nait op.

Jan. Men mout nait aaltied vroagen of 't kin; as de nood an de man komt, den mout elk 'n handje helpen.

Lena. Kom Jakob, wij moeten niet te laat weg. 't Wordt zachtjes aan onze tijd.

Wolter. (Het intieds zien piep stopt en aanstoken.) Zolst doe 't haart in dien lief hebben, om d'r zoo oet te kniepen, en mie en Jan d'r allain veur te loaten zitten?

Lena. Ik blijf d'r buiten. 't Is de zaak van de eigen kinder, niet van mij. Ik weet alleen, dat wij nog weer naar ons dorp terug moeten, en jullie hier kunnen blijven.

Wolter. Denkst doe d'r ook zoo over, Joakob?

Joakob. Als elk-en-een 'n kleine bijdrage doet, zal ik ook meedoen.

Wolter. Op mien biedroage kenst reken.

Jan. Ik dou elke week twee kwartjes met de tebak.

Antje. (Jeuselnde.) Dat dut hai d'r tou. Of de pong lieden

ken, dat vragt he nait. Ik ken nait oetkomen met mien weekgeld en hai stait grappen te verkoopen.

Jan. As ik nou ook stoa te lammaiarn, kenst doe den beter rondkomen?

Antje. Joa, tou moar, kennen ik en de kinder van dien grappen eten? Woar wilt doe elke week tien stuuver vandoan hoalen? As aalles schoon op gait veur eten en klaiern, veur braand en hoeshuur, woar wist den dat geld van betoalen?

Jan. Den neem ik hieptaik op mien villoa!

Antje. (Smoalend.) Joa, dei villoa van die!

Wolter. Klets nou es even nait, Jan. (Tot Antje.) Kenst doe weeks ain kwartje doun, den moaken ik en Doortje de gulden vol.

Antje. As ze 't aalmaal doun, zel 't wel mouten.

Wolter. In de wintermoanden zellen wie, as 't neudeg is, de haile gulden wel betoalen.

Antje. (Dankbaar tegen Wolter.) Dat is best Wolter, ik dank die (Tot Joakob en Lena.) De guie God hierboven wait, dat ik 't miezölf en de kinder oet de mond mout bespoaren. (Smoalend tegen Jan. Moar wat vragt zoo'n kerel doarnoa?)

Wolter. Dat is dus in orde. En doe Joakob?

Joakob. Zullen wij dan ook 'n kwartje geven, vrouw?

Jan. Om de bliksem nait! Zolst doe mit dien twee aigen hoezen, vijf-en-twinteg centen in de week geven?

Lena. Die huizen zijn van mijn geld kocht.

Joakob. (Tot Jan.) Het komt er hier niet op aan wat de aangetrouwde familie heeft.

Antje. Antrouwd? Is Jan gain antrouwde familie? En geven wie doarom ook nait?

Lena. Ik wil toch evenveel geven als jullie!

Wolter. As doe nou ook ais 'n gulden gafst, Joakob, den haaren wie twee gulden weeks.

Joakob. Ik heb niet over het geld van mijn vrouw te beschikken.

Lena. Kom Jakob, wij gaan weg!

Wolter. Bist doe vergeten, Joakob, wat ons aarme mouder, dei wie net wegdroagen hebben, ons as kinder aaltied veurhollen het? Bist doe vergeten, hou wie as lutjejongens op voaders knei zatten, en dat doe ais 'n keer zeest: „As ik groot bin, voader, den komen voader en moeke aalle Zundaogen bie mie op verziende, en ken ie kouk eten, zooveul as ie lusten . . . . Waor is nou dien kouk, Joakob?

Jan. (Presenteert Wolter 't kistje segoaren.)
Dei vret he zölf laiver op. Hier steek doe moar ais 'n segoar op.

Joakob. Jij moet noodig oude koeien uit de sloot halen, aan mij hoeft de oude man de stijve arm niet te danken.

Wolter. (Het gain segoar nomen.) (Stait overènd en hoalt zök aan de toafel vast.) En nou gain woord meer . . . . of ik . . . .

Jan. (Pakt Wolter bie de aarm.) Kom Wolter, moak die moar nait zoo dik om zoo 'n schienhailege judas.

Lena. Kom Joakob, wij gaan weg.

Joakob. Ik zou ook wel gek wezen, als ik nog één minuut bij zoo'n zoodje proletariërs verkeeren wou.

Wolter. As dat zoodje nait goud genug meer veur die is, dan wordt het tied, dat doe opdonderste. Want verdomd, aal bist mien aigen bruir, ik ken mien handen nait langer thoes hollen. Ruk moar oet, hou eerder hou laiver. Kom moar nooit weerom!

Jan. Smeer hom nou, schoolmeester!

Joakob. (Tegen Wolter.) Ga jij liever te keer tegen die . . . . tegen dat . . . . wijf van je, waar vader je wel honderd maal voor gewoarschuwd heeft.

Wolter. Vlucht Joakob noar de keel.)

Lena. (Geft 'n gil.)

Antje. (Schaarp tegen Lena.) Dat is dien schuld serpent, doe hest dien man opstookt.

Jan. (Prebeert Wolter van Joakob te schaiden.)

Liesbeth. Komt op deur de zieddeur.) (Strak.) Wolter, kiek mie ais aan!

Wolter. (Kikt heur aan, let Joakob lös. Liesbeth brengt hom noar 'n stoul en veegt hom mit 'n roode buusdouk 't veurheufd of.)

Aalmoal. (Goanzitten.) (Lena huilt.)

Liesbeth. (Schraiwende.) Woarom most doe Wolter zoo traitern? Is 't hier in hoes aal nait meer as aarg?

Joakob. (Trekt zien boord en strik terecht.) Heb ik soms mijn handen uit gestoken? Of heeft een ander dat gedaan?

Wolter. Nee, dat heb ik doan!

Liesbeth. Wolter zol die nait aanvlogen hebben, as doe hom nait traitert haarst. Doe bist de haile mörgen aal dounde.

Lena. Als wij ons maar stilhouen, dan is alles best hè? Wij mogen koekjes betalen en sukkelade.

Joakob. Ik blijf niet langer in dit huis.

Antje. Joa, donder moar op, den binnen wie die kwiet.

Jan. Nee, om de bliksem nait. Betoalen zel he. Ja, dat zol je wel willen hé? D'r oet naaien en de senten in buuts hollen. Moar dat zel die nait zoo glad zitten, vaodertje!

Joakob. Elk woord, aan jou besteed, is mij te veel.

Jan. Doe wilt zeggen: Elke sènt aan dien voader besteed, is die te veul.

Lena. Zijn vader? Ik betaal aan je heele familie geen cent, geen rooie cent.

Wolter. Komaan, ruk nou moar gauw op!

Joakob. Laat je niet door je drift leiden, Lena. Ons kwartje houden wij natuurlijk staande.

Antje. Ik bin mien road ten ènde, hou 't nou mout. De haile boudel is in de toese.

Jan. Menschen, nou bin ik nait van de femilie, moar toch wil 'k joe 'n goie road geven. Mitmekoar zel je 't wel nooit vinden aal wor je ook honderd joar.

Antje. 't Zel wat wezen, dei goie road van hom.

Jan. Nou, heur moar ais. Je mouten d'r om lötten. (Kikt hail gewoon noar de asch van zien segoar, net of he niks biezunders zegt hèt.) (Körte, pienlijke stilte.)

Jan. Gewoonweg d'r om lötten, bie wel van de kinder voader in hoes komen zel. Dat is de ainigste weg. D'r komt toch gain geld biemekoar om hom in zien wonen te loaten. Hai mout dus noar ain van ons tou. Mit roezie en dwingelandei schaiten wie nait op. Wel 't löt aan wist, dei mout. Ofproat zee Kloas Jansen! Oet!

Liesbeth. (Verbaargt 't heufd in de handen.)

Wolter. Mit betoalen zel ik. Moar lötten, nee, dat verdom ik.

Jan. Joa, doe wilt wel mit betoalen, moar doe zugst zölf, dat er nait genogt bie 'n kander komt. Gain laifhebbers genug. Of wolt soms aalles allain betoalen?

Wolter. Ken ik dat?

Jan. Nee, dat kinst nait. En wolst doe voader straks mitnemen noar dien hoes tou?

Wolter. Mout ik die nog oetleggen, waarom of ik dat nait ken?

Jan. Nou doarom! Moar Antje het heur bezwoaren ook, dat most nait vergeten. As dei zegt: 't Gait nait, den mout ik mien

mond hollen, want ik dou gain hoeshollen.

Antje. Doe waist net zoo goud as ik, dat de kinder 't hoog-neudeg hebben.

Jan. Nou joa, da's goud. Dus doe nait, en Antje nait, dat binnen aal twei. Nou, Liesbeth doar huiven wie nait over te proaten. D'r blijft den nait aans over as dei slampamper mit zien twei aigen hoezen. En dei zol ons laiver aalmoal vlak veur zien deur zain doodvaalen.

Lena. (Glimlacht, minachtend.)

Joakob. Niet op reageeren, Lena!

Jan. Dus, wat wil je. Ain van ons zel d'r aan mouten. En den is lötten de eerlekste weg. 't Löt wist de persoon aan. Oet!

Joakob. En die vrijloot, is die van alles af? Ook van de bijdrage?

Jan. Dei is van zien verplichtingen of. Wat dei den van zöls nog veur de oale man doun wil, mout he zölf waiten. Ik en Wolter helpen 'n aander wel, as ain van ons baiden het treft. Wat doe dust, most zölf waiten. Gaist doe d'r mit akkoord, Wolter?

Wolter. (Onverschilleg.) Ik vin aalles goud.

Jan. (Hoalt 'n segoarepuutje oet buuts.) Den doun wie zoo. (Scheurt drei stukjes pepier of.) Ain, twei, drei Hest doe even 'n potlood, Liesbeth?

Liesbeth. (Wist, zwiegend mit 't heufd noar 't toafeltje of 't kastje op 't daarde plan rechts.)

Jan. (Ondarwiel de aanderen deurproaten, nimt he van 't toafelte of kastje 'n potlood en schrift doarmit wat op ain van de pepiertjes.)

Antje. As de goie God wil, dat voader bie ons komt, den rust 's Heerenhaand wel zwoar op ons.

Liesbeth. Verzuik God nait, Antje . . . . Ik zol mien leste boterham groag mit ons voader willen dailen.

Antje. As doe drei kinder haarst, en 'n man dei 't geld moar onnut wegsmit, den zolst ook wel aans praoten. Wacht moar, as doe eerst as trouwd biste mit 'n smidsvent, zoo as ik, den spreken wie mekoar weer.

Liesbeth. As moeke oet de hemel op ons neer kieken kon, den leuf ik nait, dat ze over ons tevree wezen zol.

Jan. (Nimt Joakob zien hooge houd van 'n

stoul.) Ziezoo! Nou smieten wie dizze drei pepiertjes in Joakob's viefkopsmaat. Twei d'r van stait niks op, en op de daarde stait „Vader”. Wel hom d'r oet trekt, het hom. En wel blanko trekt, is van aalles of. Kiek, nou rol ik ze aalle drei geliek op, zoo, schudt ze goud deur 'n kander . . . . zoo. Wolst doe eerst trekken. Wolter?

Wolter. (Zwigt, kikt liek veur hom oet.)

Jan. (Dut hom zölf geweld aan om vroolijk te schienen.) Asjeblieft, doe bist de oalste. God zegen de greep!

Wolter. (Nimt zunder d'r noar te kieken, 'n pierke oet de houd.)

Jan. (Pakt het hom oet de handen.)

Jan. D'r stait niks op!

Joakob en Lena. (Kieken 'n kander aan.)

Antje. (Onrusteg.)

Jan. Nou, gait 't tusken ons, Joakob! (Tot Antje.): Wolst doe zölf trekken, of zel ik 't doun?

Antje. (Even in twaistried.) Ik zel zölf wel.

Jan. Den de eer moar aan de doames, asjeblieft, doe eerst.

Antje. (Wil trekken, moar bedenkt heur.) Nee, trek doe moar!

Jan. (Zucht daip.) Allee, Joakob, doe den moar eerst! Nou, kom moar hier! Of moet ik die aaltemet bedainen?

Joakob. (De lippen op 'n ander persend, nimt veurzichtig ain van de papiertjes oet de houd.)

Antje. (Is dichterbie komen en gait noast Joakob staan. Ze het et duchtig kwoad mit de zeenen.)

Joakob. (Moakt langzaam en zenuwachteg 't braifke open.)

Lena. (Zit d'r gloepereg noar te kieken.)

Antje. (Leest het woord 't eerst, slagt zenuwachteg baide handen veur de mond en kikt Joakob aan.) „Vader”!

Jan. Da's verkeerd. Doe hast eerst 'n aander in de handen.

Antje. Nee, nee, nee. „Vader” blijft „Vader”.

Jan. (Woedend.) Verdomme wief, wat waist doe d'r van. Ik heb 't doch zölf zain! Hai haar eerst 'n aander in zien vingers.

Antje. (Blied) Nee, heur. 't Is eerlek goan. Dat zel elk en ain

tougeven. Joakob het et löt.

Lena. Jan heeft gelijk, Jakob. Ik zou as ik joe was, de verstandigste wezen, en maar weer overtrekken.

Antje. Joa, dat wolst zeker wel hé? Weer overdoun! (Hoast schriaiend tegen Jan.) Nou is Gods vinger zoo duudelik as 't moar ken en nou wil je 't nog weer beter waiten! Ons guie voader het 't vragteg nait beter treffen kennen en nau wol ie de stakkerd in ons aarmoudege hoesholling douwen? Wat bin ie toch veur kinder! (Tot Jan.) Gaist mit of nait?

Jan. Joa 't is goud. Ik goa mit.

Antje. Nou, dag mit 'n aander. (Gait of deur de deur op de achtergrond.)

Jan. (Tot Joakob.) Nou woarschouw ik die, voader. As ik 't minste af geringste heur, dast doe de oale man wat aandust, den goa ik regelrecht noar dien schoul en den sloag ik die veur dien aigen klas op dien smoel.

Joakob. Zou jij je niet liever met je eigen zaken besnoeien? Die wachten misschien wel op je.

Jan. Ik heb die 't zegt, dink der om. Dag Liesbeth. Veurdag voader wegbrocht wordt, kom ik nog eefkes aan. Ik zel wat Havanna segoaren veur hom mitbrengen. (Mit troanen in zien stem.) 't Zit er nou wel weer aan.

Liesbeth. (Blijven.)

Jan. (Met haalfdichte oogentegen Lena.) Die zel ik in de goaten hoalen, serpint! (Deur de deur op de achtergrond of.)

Lena. Die heeft hem vrijloot en heeft nog de meeste praats. (Tegen Joakob.) Kom, schiet wat op!

Joakob. (Nimt zien houd, tegen Wolter.) Ik zal je wel schrijven wanneer he gebracht worden kan.

Wolter. Most doe voader nait even dag zeggen, Joakob?

Lena. Daar hebben we nou geen tijd meer voor. Vooruit!

Wolter. Hest doe, Joakob, 't licht van zien oale dag, dien voader, niks meer te zeggen?

Joakob. (Kikt den noar Wolter, den noar Lena.)

Lena. We moeten nog dankbaar wezen! Begrijp je dat niet, Jakob? We moeten nog dankbaar wezen!

Joakob. (Stekt Wolter de hand tou.) Zeg jij hem maar goedendag voor mij, en zeg hem . . . .

Lena. (Wil de deur op de achtergrond oetgoan.)

Wolter. (Gait d'r veur stoan.) Ho, wacht even! 'n Oogenblik . . . . Voader komt bie mie! Körte stilte.)

Liesbeth. (Oaf.)

Joakob. Waarom dat?

Wolter. Omdat ik hom bie die nait hebben wil. 't Is woar: mien vrouw ken nou ainmoal nait te best overweg mit de oale man . . . .

Lena. (Grienst.)

Wolter. Moar toch nog tien keer zoo goud as dei doar stait te kniezen. De oale boas zel eerst bie mie thoes muileke oogeblikken hebben, moar hai zel nait zoo gemain behandeld worden as bie die.

Joakob. Jou appreciaatsie over onze behandeling kan ons koud laten.

Wolter. Dat stadhoeswoord verstoa ik nait, moar dat is niks. De hoofdzaak is, dat doe mie verstaist. Ik wil die allain dit nog zeggen; Joakob: dit is de lêste keer, dat ik die bie dien noam nuim. Als ik die ooit weerzai, den ken ik die nait. Den kiek ik die veurbie. En in mien hoes is gain plek meer veur die. Ik bin moar slichtweg 'n boer, moar doe bist mie toch te min.

Joakob. Dat komt dus hier op neer, dat jij zult beletten, dat vader bij ons thuis komt!

Wolter. Joa, dat zel ik verhinderen.

Joakob. Dan zijn de gevolgen ook voor jou verantwoording.

Wolter. De verantwoorden, doar stoa ik veur. Moar as ons voader ooit wat aandoan wordt, den gebeurt dat tenminste nait deur de zeun, woar he 't maist mit op had het. En goa nou moar vot, doe waist, hou 'k over die denk.

Lena. Moet ik nog langer 't geschimp van jou familie aanhooren?

Joakob. Nee, Lena, wij gaan heen.

Lena. (Tot Wolter.) En wij laten de lieve familie bij de inboedel achter. Wat zal dat eerlijk in zijn werk gaan. (Tot Jakob.) Jij gaat subiet naar de notaris toe, en laat inventaris opmaken, hoor! (Zepakt hom biede aarm.) Kom mee, ik zal wel zeggen hoe jij doen moet.

Joakob en Lena. (Goan of deur de deur op de achtergrond. Ze let de deur openstoan.)

Wolter. (Gooithom mit 'n smak dicht.)

Voader en Liesbeth. (Op deur de zieddeur. De voader het zien doagse klaiernaan.) (Dit haile gesprek

wordt hollen onderwiel voader bie de zieddeur en Wolter bie de deur op de achtergrond stait; voader wordt steund deur Liesbeth.)

Voader. Wat mout ik van Liesbeth heuren, Wolter?

Wolter. As ze joe verteld het dat wie joe verlöt hebben, dan het ze nait logen.

Voader. Zoo, dat is dus woar?

Wolter. Joa!

Voader. Het is dus gain oardigheid, gain grap?

Wolter. Nee!

Voader. Zoo! (Bedruifd.) En ik bin . . . . trokken deur mien zeun.

Voader. . . . . Joakob? Is dat ook woar?

Wolter. Joa!

Voader. Den vervluik ik die en den vervluik ik Joakob en aal mien kinder. Nee, stil, moar Lies . . . . Den heb ik dus mien ainegste kind aan mien aarm. En doe — d'r oet! . . . . en d'r nooit weer in!

Wolter. Ik wil joen vervluiking nait heuren, want ie waiten nait, wat je zeggen.

Voader. Doar dou ik 'n eed op. Ik bezweer die, dat ik terdege wait, wat ik zeg. Ik snie de kanker oet mien hoes.

Wolter. Wel hier in hoes de kanker west het, dat zel je loater gewoar worren. Moar ik bin 't nait west, voader. En Doortje ook nait. Tou nou, voader, overwin veur dizze keer joe zölf ais, en goa mit mie noar hoes.

Voader. (Lacht as 'n krankzinnige.) O God, O God, dat is woar ook! Ik bin „overnomen”, de aine het mie aan de aandere „overdoan”! En ik mout inwonen bie . . . . dat wief hiernoast!

Wolter. Bie mien vrouw, voader. Tou nou, ik smeeke joe . . .

Voader. Laiver steek ik mien hoes in brand, en loat mie d'r levend in verbrannen.

Wolter. Liesbeth, doe bringst voader binnen 'n ketaier bie mie en Doortje. En nou zweer ik 'n eed, voader! En luuster goud, want ik zel mie d'r aan hoalen, zoo woar as . . . . As je over 'n ketaier nait bie mie binnen de deur binnen, den . . . . den neem ik je hier in mien handen. En den . . . . God vergeef mie de zunde, moar den . . . . smiet ik joe mien koamer in, vlak veur de vouten van Doortje.

Liesbeth. (In doodsangst gillend.) O, Wolter, zoo nait, zoo nait!

Wolter. Dat zweer ik joe, voader?!

Voader. (Kin gain woord oetbringen van aargenis en verdrait. De macht ontbrekt hom nog om zien stok op te tillen.)

GEDIEN.

DAARDE BEDRIEF.

Koamer van Wolter en Doortje, dezölfde as in 't eerste bedrief. Bie 't opgoan van 't gedien, wist de klok elf uur aan. De koamer is leeg. De zun schient op 't venster rechts en let ainige lichtstroalen langs de kanten van de gedienen, dei neerloaten binnen, deur. De gedientjes van 't putvenster hangen weer gewoon.

Jan. (Komt op deur de boetendeur. Kikt de haile koamer rond en kikt even oet deur 't putvenster. Gait noar 't kamnet.)

Doortje. (Komt op deur de schuurdeur. Ze dragt nou 'n schoet over heur zwaarde jurk.)

Jan. Dank je. Ook zoo.

Doortje. ? ? ? ?

Jan. O, ik docht, dat doe goiendag zeest.

Doortje. (Gait links bie toafel zitten.) Nee, ik zee niks.

Jan. Den heb ik mie dat zoo moar verbeeld. (Gait tegen over Doortje, dus rechts van de toafel zitten, inains holt he zien hand veur zien oor.) Wicht, hol nou toch ais op. Dien mond staait ja zuuver gain oogenblik stil. Ik verstoain gain woord van aal dat geroatel.

Doortje. Och, doe bist niet wies.

Jan. Dat zegt Antje ook aalle doagen tegen mie. Vanmörge nog. 't Zel dus wel waar wezen.

Doortje. (Stekt hom over toafel hèn de hand tou.) Doe bist toch 'n goeie kerel.

Jan. Ziezoo, nou zai ik die weer. Doe bist doch nait kwoad op mie van vanmörge?

Doortje. Ik ben heelemaal niet kwaad op die weest.

Jan. Nou, den heb 'k niks zegd, heur!

Doortje. En ik heb niks hoord. (Stilte.)

Doortje. Is 't afloopen hiernaast?

Jan. De oale vrouw is op stee brocht.

Doortje. (De hand onder de kin, kikt recht veur heur oet.)

Jan. (Smookt.)

Doortje. En?

Jan. En?

Doortje. (In tweistried.) De ouwe man?

Jan. Verlöt.

Doortje. Wat?

Jan. Ver . . . löt . . . zeg ik, verlöt!

Doortje. Daar begriep ik niks van.

Jan. Begripst nait, wat verlötten is?

Doortje. Toe Jan, praat nou is een keer ernsteg en verstandeg. 't Is dien vader net zoo min as mienent, maar de ouwe man is d'r toch te beroerd aan toe, om op 'n dag as heden grappen over hem te maken.

Jan. Kiek, dat is nou mien noodlot, Doortje, al wat ik zeg is grap, aal stoa ik d'r verdikke ook bie te reeren. As ik doodgoaden zel ie nog zeggen, dat 't 'n oareghaidje van mie was. De oale man is zoo net verlöt. Dou gainain van de kinder hom in hoes hebben wol, heb ik Joakob zien hooge houd nomen en d'r drei braifkes indoan. Ain veur Wolter, ain veur mie, of ainlieks veur mien vrouw as aigen kind. En ain veur dei vrome schoulmeester.

Doortje. Jakob bedoelst doe?

Jan. Ik bedoel niks, ik zeg: vrome schoulmeester. Dei het veur mie gain noam meer. Dou het Wolter vrijlöt. En de vrome meester . . . het . . . (Hai ken nait meer proaten, zoo aandoan is he.)

Doortje. Er is dus om de ouwe man geloot?

Jan. (Knikt van joa.)

Doortje. Dan ben ik blied, dat ze mie niet toelaten hebben bie de begrafenis. Ik was deur de grond zonken. Ik had mie . . . dood . . .

Jan. Schoamd.

Doortje. Ja, schaamd.

Jan. Doe haarst d'r misschien wel wat aandere op oetvonnen.

Doortje. Misschien wel, misschien niet. Moar verloot was he niet worren.

Jan. Dat haar ik 'n uur leden ook nait docht. En toch heb ik zulf de knoop deurhakt. 't Is makkelker over dei dingen te proaten, dan ze oet de weg te roemen.

Doortje. Ik heb zelf geen ouders meer, maar ik zou ze graag weerom hebben willen . . . o, zoo graag.

Jan. Joa, nou ze dood binnen. Dat zegt elk en ain.

Doortje. Moar ik meen 't eerlek en van harten.

Jan. Elk en ain mait' eerlek en van harten. Zuks moakt 'n mens zuk zuls wies. Beroerd, dat 't den aaltied te loat is.

Doortje. Ja.

Jan. (Lachend.) „Eer brengt een ouwe vader met zörg tien kinder groot . . . .

Doortje. Dus . . . de ouwe man komt nou bie Jakob?

Jan. Joa.

Doortje. Daar zal he 't goed kriegen.

Jan. Joa . . . Antje kon hom nait hebben.

Doortje. Antje het 'n bezwoarleke huusholding.

Jan. Dat wait ik allaank. Wodt mie elke dag veurhollen.

Doortje. En . . . Wolter?

Jan. Wolter?

Doortje. Heeft die niks zegd?

Jan. Joawel. Hai zee, dat de oale man al hail slecht noar die tou goan kon . . . hai wol eerst kerremis mit die hollen.

Doortje. (Verbeten.) Met gien stok zol he hier heen te kriegen wezen.

Wolter. (Komt op deur de deur op 'd achtergrond. Legt zien pedde op toafel. Gait achter toafel zitten. As he goud en wel zit, zegt he pas:) Dag.

Jan. (Knikt Doortje tou, net of he zeggen wil, wat is dei man van die toch vrundelek, nait?) (Stilte.)

Jan. (Gait overend.) Nou, dat moust nou nait zeggen,

Wolter. (Hai gait noar 't kamnet en stopt zien piep oet tabakspot. Hai dut net, of Wolter en Doortje om beurten wat zeggen.) Dat moust nou nait zeggen. Doar kon Doortje nou wel ais geliek aan hebben . . . Nee, nee, nee, loat mie nou ais even oetproaten. Wat woar is, is woar, en mout ook woar blieven. En wat nait woar is, binnen leugens . . . Oóóó, haerst dat den moar eerder zegd . .

Vanzulf, joa, dat is ja vanzulf . . . Ziezoo. Nou nog 'n beetje vuur . . . . Dat is gain minne tebak . . . . Moar ken toch bie lange noa nait bie mienent in de schoaduw stoan. Affijn. 't Is dreuge. (Opsnoevend) de geur gait ook wel. En as ik nou dei doomnei nog wat op zien ribbekast geven mog, — den haar ik alles wat mien haart begeert.

Wolter. Voader komt nait bie Joakob. Hai komt bie ons!

Doortje. Voorgoed?

Wolter. Veurgoud! (Stilte.)

Jan. Doe hest mie straks vroegd Doortje, wat Wolter zegt het. Ik wos dou van niks. Nou waist wat het zegd het.

Doortje. (Gait overend.) Aan dien vader ken ik niet wennen,

Wolter. Doe zelt aan mien voader wennen mouten.

Jan. (Klopt Doortje op de scholder.)

Doortje. (Gaitzitten. Heur gezicht 'n oogenblik in heur hannen. Den zegt ze inains:) As he noar Jakob en Lena gaan was, den had he zien verdiende loon.

Jan. Doar mainst doe niks van.

Doortje. Dat meen ik wel. Dat meen ik eerliek.

Jan. Dat lugst doe. Den ken ik die beter, as doe zulf.

Doortje. Wat kenst doe? Kenst doe 't beseffen, hoe of he mie pienegd het, vier joar lang. Besefst doe dat?

Jan. Joa, wis — dou ik dat.

Doortje. Duuzend keeren is moar één, dat ik hem deur dat venster bie de regenbak heb zien staan. Hij had zich liever self de oogen uutstoken, dan mie aan te zien. Mij, de vrouw van zien eigen zeun. En as he mie dan toch bij ongeluk'n enkele keer zag . . . . *dan spuwde hij op de grond!* En zol ik het dan niet meenen, as ik zee, dat he zien verdiende loon kregen het? Ja, zien *verdiende* loon. En gun het hem, die man, die mie het leven hier tot een hel maakt. Die man, die mie gehaat het, zoas ik nooit weten heb, dat een man een vrouw haten kon. Die man, die aan hem daar, aan mien eigen man zegd het . . . . dat ik . . . . 'n lel was . . . . 'n slet!!

Wolter. Veur dat woord heb ik mien voader tegen de grond smakt. Wat wilt meer van mie?

Voader en Liesbeth. (De eerste steund deur Liesbeth. Ze komen op deur de deur op de achtergrond en blieven noa 'n poar tree stoan.)

Voader. (Loat Liesbeth lös.) Goa doe moar weerom Lies-

beth. Noar ons aigen hoes. Het . . . „löt” is op mie allain vaaln, nait op die. Doe hest nog vieftteg joar de tied, veurdad dien kinder die verlötten.

Liesbeth. Tou, voader . . .

Voader. Ik mout hier wat zeggen. En wat ik hier te zeggen heb, dat ken ik allain wel oaf.

Liesbeth. (Gait oaf deur de deur; achtergrond.)

Voader. Ziezoo. Doar hei je mie. De pries oet de lötterij. Wel van mien kinder haar mie ook weer anlöt? Joakob nait? Mien zeun Joakob. Moar dei kreeg „Vrijstellen”. (Tegen Wolter.) „Vrijstellen” wegens broederdienst. Zien oalste bruijer vol veur hom in. Goud bekeken bin ik dus . . . (Tegen Doortje) . . . trokken deur dei doar. (Speit op de grond.)

Doortje. (Wil hom aanvlaigen.)

Jan. (Holt heur beet.)

Doortje. (Tegen Wolter.) Laatst doe 't geworden, dat he in mien kamer spuwt?

Voader. Nee, dat loat he nait geworren. Dei slagt he tegen de grond. Dat het he al ais eerder doan.

Wolter. Ik mout mie mit geweld bedwingen om 't nait weer te doun.

Voader. Wel ja, waarom nait. Ain keer is de muite nait. En doe, doe 'n staarke kerel. Dien voader en dien moeke hebben die gezonde köst geven, dou 's doe klain waste. 'n Grootte kerel slagste mit ain haand deel, loat stoan 'n oald man as ik. Den is dei mitain ook oet de wege. Voader en mouder op ain dag van kaant, hê?

Jan. Ik zel d'r nait veul van zeggen oale, moar ie mossen joe schoamen, ducht mie.

Voader. Mie schoamen? Ja, dat is 't goie woord. Moar dat dou ik ook. Ik schoam mie — dat ik dwongen bin dizze koamer in te komen, op straffe van de schande, dat ik aans deur mien aigen zeun d'r in smeten was. Ik schoam mie, dat ik genoadebrood eten mout . . . hier in dit hoes. Ik haar mie minder schoamd as ze mie moar noar 't aarmhoes brocht haarn. (Hai stamp mit zien stok op de grond) . . . en 'n old-mannetjesjasse aandoan hadden.

Doortje. In 't aarmhuus was je liever weest, dan hier?

Voader. Joa. Honderd moal laiver.

Doortje. Nou je 'n woord tegen mie sproken hebben, vraag ik

je; Kiek mie es an en zeg eerlek, wat ik je misdaan heb?

Voader. Dät zel ik die zeggen. Nou ik op straffe van mishandeling dwongen ben hier mien levensdoagen te slieten. Nou zel ik die 't zeggen.

Wolter. Zeg op den! Wat het zai joe doan? Het wordt joe nou vraagd!

Voader. In de eerste ploats: 'n fesounleke boerenjong trouwd nait mit 'n winkelmadam. Wat kenst? Kenst doe de hoesholling doun bie 'n boer? Kenst doe 'n kou melken zooas 't heurt? Kenst doe op zien veurdailegst 'n big mesten? Kenst doe aander eten kloar moaken as stads-liflaf? Kenst doe tevreden wezen mit wat de goie God aan 'n boeren-hoes-vrouw geeft? Begripst doe wel terdege de inhold van 'n boerenbestoan? Onze boeren-ainvoudeghaid?

Doortje. Vraag an je eigen zeun of ik in ons trouwen de huusholling leerd heb of niet.

Voader. Dou 's doe trouwde mit mien zeun — zunder mien toustemmen. En zunder mien vrouw heurent — wat haarst doe om 't lief? Bonde flarden en lonten wazzent. Degelekheid en eerboarheid was bie die nait te vinden. Aan 'n golden holloziekiet zat 'n zulvern hollozie.

Doortje. Ik had geen gouden horloge.

Voader. Den haarst d'r ^{gouden} golden ket aanhangen mouten. 'n Fesounleke vrouw dut gold bie gold en zulver bie zulver. En as ze baide nait tegeliek koopen ken, den koft ze 'n zulvern ket bie 'n golden hollozie. Den vaalt' tou, as 't veur 't licht komt. As doe dien hollozie teveurschien hoalst, den vaalt 't oaf. Dat nuimen wie ainvoudege boeren, „beschieterij”. En wat haarst op dien kop? Mit bloumen in 't hoar bist noa 't Gemaintehoes goan. En zoo hest veur de börgemeester zeten, tot aiwege schaande van 't haile dörp. Dou heb ik ons Laive 'n-Heer beden, dat 'n weerluchtslag 't Gemaintehoes in 'n kander sloagen zol.

Jan. Joen gebed is nait verheurd, oale, doar vaalt wat oet te leeren.

Voader. Dat is ain . . . . En dou d'r vijf moanden loater 'n kind kwam, . . . ik zeg . . . vijf moand loater . . .

Wolter. (Slagt zien aarm om Doortje hen.)

Voader. Affein. Dat is dood . . . . Moar dou de buuren dei schande nait verkroppen konnen — en ze mie verweten (tegen Wolter) dat ik die nog mit heur in de aander helft van 't hoes

wonen luit, dou bin ik . . . . . veur de eerste keer, — hier hên goan. Dou heb ik van mien recht as voader gebruik moakt, om (tegen Doortje) . . . mien zeun ais te vertellen, hou ik over die docht. En dou het mien zeun, — (toont zien stieve aarm) . . . , asjeblijft . . . dit aandenken heb ik van mien oalste zeun.

Wolter. Wel mien vrouw 'n slet nuimt, zel d'r veur blouden.

Voader. Al is 't dien aigen voader.

Jan. Goud-zoo.

Voader. Ik bin nog nait oetproat.

Jan. 't Ken zoo aans wel, oale nait?

Doortje. Nee, laat hem heelemaal uutproaten, dat heb ik liever.

Voader. Nog gain joar noa de dood van joen kind, dou hebben ze die in stad, — woar 's doe vandoan komst, — in de komedie zain. Ik heb dat heurd, want zulf kom ik op dei soort ploatsen nait. Dat is komedianten-bloud, dat in die zit. Vaier joar laank, as ik of mien vrouw doar achter bie de regenbak stonnen, hest doe laidjes zongen. Komedielaidejes meschain. God zel 't waiten. Dat dut gain fesounleke boerenvrouw. Fesounleke vrouluu zingen nait . . . nait zóó . . . Dei doun heur waark. En dat heurd ook zoo. (Tot Wolter) Vanmörge, dou dien moeke begroaven wuir, dou wast doe de ainegste, dei 'n rooie buusdouk in de buutse druig. Elk en ain dei mitging noar 't kerkhof was fesounlek in de klaier. Doe allain haarst 'n rooie buusdouk. Men huift nait te vroagen, wel die aankled haar. Zulke dingen dut 'n vrouw as doe hest. Dochst doe, dat ze d'r hier in 't dörp niks van zeggen zellen?

Doortje. Heb je nou alles zegt, wat je op 't hart ligt?

Voader. Ik heb allain dit nog te zeggen: As ik hier mien olle dag slieten mout, den ken ik mien zeun wel, moar zien vrouw nait.

Wolter. Goa den moar weer vot, want op zoo'n menaier wil ik joe hier ook nait hemmen.

Jan. Goa hier moar ais stiekum bie 't venster zitter, oale. Kiek moar ais noar de zun. Dei is vrooleker as ie. (Bringt hom noar 't venster rechts en zet hom in de kroakstoul.) Ziezoo nou zel ik even joen piep hiernoast weghoalen en den bloas ie de kwoaie dampen moar ais vot. (Gait oaf deur de schuurdeur.)

Wolter. (Gait op 'n stoul aan de wand zitten.)

Doortje. Wat je zegd hebben over ons kindje, zoo kört noa ons trouwen, is waar, dat was verkeerd van mie.

Wolter. Nou ja, doar huif wie mekoar nait over te verwieten.

Doortje. Het was verkeerd van mie. 't Was mien schuld. Moar ik hield zooveul van Wolter, dat het mie aalmoal niks schelen kon. En Wolter weet net zoo goed as ik, dat ik er verdriet genog van had heb.

Voader. Dei verdrait het, gait nait noar de kemedie.

Doortje. Waarom ik noar de komedie ging en waarom ik liedjes zongen heb, dat begriep jij niet en dat kan ik je ook niet uutleggen.

Voader. Dat begriep 'n boer nait.

Doortje. (Flink.) Nee, dat begriep 'n boer niet . . . . . maar je hebt ook niet de minste moeite daan om het te leeren begriepen.

Voader. Ik huif nait meer te leeren.

Doortje. Nou, as wie den niet meer van mekaar leeren kennen, dan moeten we nou hier, onder één dak, mekaar wat toegeven . . . . . Vader . . . . .

Voader. Ik bin dien voader niet. (Stilte.)

Doortje. Nee, je bent mien vader niet. En dat wordt je ook niet. Dat zie ik nou ook. Nu ik je gezicht zoo vlak veur mie heb, nu zie ik pas, hoe diep of de haat zit. O, wat kan ik dat gezicht toch goed, dat gezicht het ons leven vergald. Mien leven en het leven van je beste zeun, die daar zit en veur je deur 't vuur gaan zol.

Voader. (Moakt 'n beweging mit de stok.)

Doortje. Ja, met je oale handen weer je mie oaf. Met je stok hou je mie op 'n oafstand, of ik minder was as 'n vuule hond. Je spuwt in mien koamer . . . . . omdat je mij bespuwen wil. De eenigste moeite, die je aan mie bespaard hebt is, dat je mie geen schop geven hebt. (Ze moakt heur schoet lös en legt dei op 'n stoul noast 't kamnet.)

Wolter. (Gait overend.) Woar gaist hen?

Doortje. Ik hou 't hier niet langer uut. Nee, wees moar niet bang. Ik loop niet weg. Ik heb alleen wat frissche lucht noodig.

Wolter. (Nemt heur baide hannen en kikt op zied noar zien voader.)

Doortje. Doe hom geen kwaad, heur. Om mie nait. (Kikt onderwiel noar de oale man.) Hij is veur mij een vreemde worden.

Wolter. Woar gaist hen?

Doortje. Even in de boetenlucht.

Wolter. Aanders nait?

Doortje. Ander niet.

Wolter. Beloofst mie dat?

Doortje. Ik beloof het die. (Gait deur de boetendeur oaf.)

Wolter. (Hai het Doortje aan de deur toubrocht. Den dut he de deur dicht. Gaait aansom op 'n stoul zitten. Mit zien rug noar zien voader. Stait weer op, nemt de sleutel van 't kamnet, moakt dei open, nemt de spoarpot d'r oet, zet dei bedoard op het toafeltje woar de oale man bie zit. Hoalt 'n stoul en gait bie zien voader zitten.)

Voader. Wat mout ik mit dat ding?

Wolter. (Legt d'r even zien haand op.) Dat ding is nait van joe. Dou ik vaier joar leden dit hoesroad koft haar en wat d'r in de kleine schuur stait, dou heb ik alles betoald van mien aigen opgespoarde centen. Op vieftteg gulden noa, dei d'r te min wazzen. Dei haar ik nait. Dou ik en Doortje hierin kwamen, dou legde 'zai twei-hond-vieftteg gulden op toafel. Doar hebben wie vieftteg gulden oafnomen, en onze schulden van betoald. Wat d'r toun overbleef. (Hai legt zien hand op de spoarpot.) dat is hier inkomen.

Voader. Wat gait mie dat aan.

Wolter. 't Eerste joar van ons trouwen konnen wie gain cent overhollen. Ons . . . doode kindje het geld köst. Moar doarnoa het mien „wief” aale weken 'n gulden opzied legd en dou 't tweede joar om was, hebben wie veur vieftteg gulden bankbraifkes inruild. Dat is hier ook ingoan. 't Daarde joar weer. En 't vairde joar weer. D'r zit nou drei honderd gulden in.

Voader. Dat gait mie niks aan.

Wolter. Dat gait joe meer aan, as ie denken. Dou wie het eerste bankpepier hier in deden, dou zee mien „wief” dou zee dei „slet”: „Dien voader en moeke worden old. As ze nait meer aarbaiden kennen, mouten ze bie ons 'n stuk brood vinnen.” Dou 't tweede pepiergeld d'r in ging, dou zee ze: „As dien oalders loater van mie gain stuk brood aannemen willen, den ken dat hiervan betoald worren, . . .” De daarde keer, dat was

verleden joar, dou het ze niks zegd. Dou het ze hier stoan schraifn. (Hai gait overend en zet zien stoul weer op de oale plak.)

Voader. Ik wil vot.

Wolter. Ie blieven hier!! En ie behandeln mien vrouw met de achten, dei heur toukomt. En as je 't haart hebben, heur 'n stroobret in de weg te leggen . . . den heb ie 't aan joe zulf te danken, as . . . as . . .

Voader. As wat?

Wolter. As Doortje geliek krigt.

Voader. Wat geliek krigt?

Wolter. (Stekt zien hannen in de buutsen. Gait veur zien voader stoan.) . . . . Dat d'r ongelukken gebeuren.

Voader. Jong-nog-er-ais-tou. Jong-nog-er-ais-tou. Den zolt doe dien handen nog 's weer aan dien voader sloagen. Zuks ging in mien tied hail wat aans. Dou zagen de kinder nog tegen heur oalders op. Dou d'r tied wörren voader of moeke as ze oald wazzen nait verlöt. Dou wör d'r nait oet 'n houd trokken deur kinder, — dei ze van 't zuur verdainde geld wat leeren loaten haaren. Dou wörren ze nait „in de köst” doan bie de eerste de beste . . . .

Wolter. (Hoalt zien voesten oet zien buutsen.)

Voader. (Vindt de kracht om overend te goan stoan, recht veur Wolter.) . . . . Dou wör 'n oale voader nog nait neersloagen deur de staarke voesten van zien aigen zeun.

Jan. (K'omt op deur de schuurdeur.)

Wolter. (Keert zuk van zien voader oaf.)

Jan. Ziezoo, nou kom ik mit de vredespiep. De Roodhoeden zollen zeggen: „Mijn wijze broeder heeft grijze haren, maar heeft geen gespleten tong.” Doar ken toch moar niks tegen zoo'n piep-ke aan. Pak aan, oal boas. Nou zellen wie d'r hier ais 'n eerste klas-fiene heeren-sisitait van moaken.

Voader. Ik wil vot.

Jan. Gekhaid voaderman. 't Is vandoag „Groode verzoendag”.

Voader. Ik wil vot. (Slagt Jan de piep oet zien hannen.)

Wolter. Breng hom moar weer vot. 't Is hom hier te min.

Jan. Ik breng hom nait weer vot. 't Het genog vouten in 'd

eerde had, om hom hier te kriegen.

Wolter. Den zel ik 't doun. (Nemt zien voader onder de aarm.)

Voader. Roup Liesbeth. Ik wor laiver deur mien dochter holpen.

Wolter. Hier in hoes dou ik wat ik wil. Ken ie zoo loopen?

Voader. Zoo gait 't as je oald worren. (Gait tegenstribelend mit.) Den zit joen wil in 'n aandermans kop.

Jan. Joa, oale, din bin je net koukedaig in de hannen van 'n bakker.

Voader en Wolter. (Goan deur de schuurdeur oaf.)

Jan. (Allain. Krigt de piep van de grond en legt hom weer op toafeltje bie 't roam. Nemt de spoarpot in hannen en zet hom - onderwiel he mit de scholders trekt - weer neer. Gait bie toafel in 't midden zitten, mit 't gezicht noar de boetendeur.)

Joakob. (Komt op deur de boetendeur.)

Jan. Jonge-joa. Dat mekaiert d'r nog net aan. Ik leuf nait, dat 's doe hier nuigt bist, wel köster?

Joakob. Is Wolter thuis?

Jan. Vraag 't hom zulf. Den waist ja. Wat most?

Joakob. Dat zal ik hem ook zelf wel vertellen.

Jan. Stuurt dien wief die hier hèn? Den zel 't wel om geld wezen. Dei prakkezaierd naargens aans over as over geld.

Joakob. Zoo.

Jan. Ja, zoo. Dien wief heb ik ain keer in mien leven liepen zain. (Opgevekt.) Dat was ais op 'n keer, dat ze tien gulden in 'n braif votstuurd har veur 'n köstersjas veur die, en dei braif was nait op stee komen. Vot was de braif en vot was 't geld. Dat greep heur in 't haart. Dou het ze om dei tien gulden troanen as euliekouken reert. En doar hest doe dou veur op dien zielement had. Affain, ik misgunde die 't nait, dat waist wel.

Joakob. (Gait tegenover hom aan toafel zitten.)

Joakob. Alles in de wereld heeft zoo zijn doel, maar wij menschen kunnen het niet altijd begripen. Zoo vraag ik mij wel eens af, waar zulke komieken zooals jij nu eigenlijk voor geschapen zijn?

Jan. Begripst dat nait? 't Is aans gemakkelek genogt.

Joakob. Denk je dat?

Jan. Wis en duuvels! (Hai bugt zuk noar hom over.)
Zukke kemieken . . . as ik, dei binnen maakt om de gemaine

en bedurven lucht te zuuveren, woar zukke dooie elementen as doe in leven.

Joakob. Zeg, moet je wat van mij hebben?

Jan. Joa, stuur dien wief hier ook moar ais hèn. Doar bin 'k nou zuuver, stoapel op.

Joakob. (Wist op zien veurheufd.)

Jan. Joa, ik bin gek. Dat is oald neis, Doomnie! Doe bist vandoag de daarde al dei mie dat vertelt.

Joakob. De derde? Dan zal je het, dunkt mij, ook wel haast aannemen moeten.

Jan. Dat dou ik ook. Moar woar komst nou ainlieks om? Most doe dien kindsdail van moeke's aarfdail in kontanten hebben? Vandoag nog?

Joakob. En als dat nu zoo was, gaat jou dat wat aan?

Jan. Verdomd, as ik 't nait docht haar. Of mie dat wat aangait? Net zooveul as die zol 'k denken. Mainst doe, dat doe over dien porsie allain mit Wolter te proaten hest en nait mit mie?

Joakob. Als je zoo goed op de hoogte bent, zul je ook wel weten, dat mijn vrouw en ik recht hebben op ons erfdeel.

Jan. Dien vrouw dut nait mit, dei stait d'r boeten.

Joakob. Maar ik doe wel mee!

Jan. Beroerling, begripst nou nait, dast aalles bedaarfst deur dien mouder's aarfdail op te vroagen? 't Ainegste, dat de oale stakkert het, is het hoeske woar he in woont en de klaiern dei he om 't lief het,

Joakob. Aan dat huis heeft hij niets meer, want daar woont hij niet meer in.

Jan. Wis wel. Net veurdat doe binnenkwamst, is he d'r weer héngoan, omdat he 't hier nait vinden kon.

Joakob. Dat is dan buiten mij om bescharreld.

Jan. Dat is nait bescharreld. Hai wol 't zolf. Wolst doe hom d'r weer oetjoagen?

Joakob. Laten we elkaar nu eens goed verstaan. Je neemt het mij kwalijk, dat mijn vrouw en ik voor ons rechtmatig erfdeel opkomen. Je vindt het nog wel noodig mij daarvoor uit te schelden. En Wolter heeft zich zelf zoover vergeten, dat hij mij te lijf ging.

Jan. Wolter het nait goud doan.

Joakob. Hij heeft mij de keel dichtgeknepen.

Jan. Dat main ik juist, hai het hom nait lang genog dichtknepen!

Joakob. Jij had wel graag gezien, dat ik gestikt was?

Jan. Joa geern!

Joakob. En nu wou jij van mij verlangen, dat ik zijn broer en zijn zwager, maar rustig in 't bezit zou laten van 't huis en de inboedel, waarvan een deel aan mij toekomt? Dat is niet billijk van je!

Jan. Dat vaarg ik nait, loat doe de boel moar opschrieven, as doe ons nait vertrouwt.

Joakob. Dat is mijn doel ook.

Jan. Wie kennen 't hoes toch nait verkoopen boeten de oale man en die om.

Joakob. Nee, maar wat krijgen wij van de huur als 't verhuurd wordt. Dat moeten wij dan zeker maar afwachten!

Jan. Dat most maar an Wolter vroagen, dei zörgt wel veur de huur, ook van dit hoes.

Wolter. (Komt op deur de schuurdeur.)

Jan. Doar komt he aan, nou kenst hom zölf vroagen.

Joakob. (Gait overènd.)

Wolter. Wat dust doe hier?

Joakob. Ik moet je spreken.

Wolter. Heb ik die nait zegd, dat d'r in mien hoes gain plak veur die is?

Joakob. Als je je daaraan houdt, wil ik wel op „neutraal gebied” met je praten. Maar spreken moet ik je (Kikt Jan aan) en de anderen ook.

Jan. Loat mie d'r nou moar boeten. Hai ken 't allain wel mit die of.

Joakob. Nou, waar zal 't nou wezen, hier of in een herberg?

Wolter. Zeg op, wat most van mie?

Joakob. Mijn vrouw en ik hebben over ons erfdeel gesproken.

Wolter. Doar het dien vrouw niks mit neudeg.

Jan. Dat heb ik hom ook al zegd.

Joakob. Ik handel in overleg met mijn vrouw en kom hier ook mede uit naam van haar.

Jan. Dat wief van die is 'n schat.

Joakob. Ik wil je liever eerst alleen spreken, Wolter.

Wolter. Over de aarfeniskwestie nait, dat gait ons aalmoal aan.

Jan. Dat heb ik ook al tegen hom zegd.

Joakob. Is 't goed, dat ik er even bij ga zitten?

Wolter. Laiver nait!

Jan. Dat vaalt die nait mit, köster, hè?

Wolter. Hol doe dien . . . gezicht nou ais even. (Tot Joakob.) Wat wost?

Joakob. . . . wat er verder gebeuren zal, als wij als broers en zuster van elkaar gegaan zijn en er een nieuwe toestand begint, waarvan alleen door onzen Lieven Heer het einde te zien is.

Wolter. Kenst nait wat körter zeggen?

Jan. Zel ik 't even doun?

Wolter. Nee, hai mout 't zölf zeggen.

Joakob. Nou, toen hebben wij ons afgevraagd wat er verder gebeuren zal, als vader hier in huis komt.

Wolter. Dat gait over. Dei blift veureerst woar he woont. Wie zellen 't wel een tiedje redden. Op dien hulp wordt nait rekend.

Joakob. (Onbetrouwbaar.) Dan reken je zeker op wat anders.

Wolter. Dat . . . ja . . . dat doun wie ook,

Wolter. (Proatende goan zien oogen noar de spoarpot, nimt dei veuraal nait in 't oog loopend op, bringt hom noar 't kamnet, dut 't kamnet op slöt en legt de sleutel d'r weer boven op.) Dat doun wie ook, moar dat gait die niks aan.

Joakob. Wat dacht je te doen met het huis.

Wolter. Dat lopt nait vot.

Joakob. En wat dan met ons?

Wolter. D'r wordt op die nait rekend. Da's twei keer.

Joakob. Ik bedoel: ons aandeel.

Wolter. Aandail, in wat?

Joakob. Ons erfdeel meen ik.

Wolter. Dat is behaolve dat beetje huur toch nait aans as 't hoeske?

Jan. Nee, moar doar wil dei smeerlap zien paart van hebben!

Wolter. Doar het he ook zien paart van, moar dat ken ik d'r doch nait afsnieden? Hest nog wat aans?

Joakob. Ja, ik moet je nog een ding vragen, op hoeveel taxeer jij de waarde van 't huis?

Wolter. De schatters van de brandverzekering hebben de weerde vaststeld op 1800 gulden.

Joakob. Dat zal wel niet te hoog wezen.

Wolter. (Holt de scholders op.) Doar wait ik niks van.

Joakob. Laat ons zeggen: de waarde met de meubels tweeduisend gulden.

Wolter. 't Ken best zoo wezen.

Joakob. Daar krijgt vader de helft van en de andere 1000 gulden worden dan verdeeld tusschen hem en de vier kinderen. Dat is dan elk zoo'n tweehonderd gulden.

Wolter. Dat ken wel. 't Zel wel blieken, as 't onder de hoamer komt,

Jan. Man. Doar wil hai lang nait op wachten. Begripst dat nait?

Wolter. Wolt doe doar nait op wachten, Joakob? Duurst doe de eer en de goie noam van ons olderliek hoes zoo vertrappen?

Jan. Dat ken hom niks schelen.

Joakob. Mijn vrouw en ik hebben besloten, er niet op te wachten. De droevige dood van moeder heeft zooveel twist en tweedracht teweeg gebracht, dat wij ons maar gehéel willen afscheiden.

Wolter. Dus. Den wolst doe dien voader het hoeske onder zien gat verkoopen?

Joakob. Dat is geen praat. Mijn huis is hem eerlijk door het lot aangewezen. Dat jij hem overgenomen hebt, is je eigen verkiezing geweest. En dat hij nu weer in zijn eigen huis getrokken is, dat is buiten mij omgegaan.

Wolter. Dus, doe wolt' doadlek verkoopen?

Joakob. Ja.

Wolter. Vot? Opslag?

Joakob. Ja.

Wolter. En den die dei tweihonderd gulden oetbetoalen.

Joakob. Ja.

Wolter. Ik leuf nait, dat 's doe dat volhollen zelst, as doe veur dien voader staitst.

Joakob. (Knijpt de lippen op 'n ander.)

Wolter. (Tegen Jan.) Wilst doe Voader even hoalen?

Jan. Groag. Ja, as he moar wil.

Wolter. Zeg moar, dat zien Joakob d'r is. Din komt he wel.

Jan. As ik 'd oale mitkrieg, den zel he die 'n maale troef oetspeulen, doornie.

Wolter. O, den zel he zuk wel intoomen.

Jan. Hai meschain wel, moar dat slangevel, dat hom opstookt het . . . (Gait oaf deur de schuurdeur.)

Wolter. Het dien vrouw die dat instuukt?

Lena. (Komt op deur de boetendeur.) Goeie-middag.

Wolter. (Keert heur baiden de rug tou.)

Lena. (Kikt Joakob vroagend aan.)

Joakob. (Schudt mit de kop van nee.)

Lena. Is de familie het eens, Jakob?

Joakob. Vader wordt opgehaald.

Lena. Was dat nou wel noodig geweest? (Gait zitten.)

Wolter. Ik wait nait wat ie 'n ander ofsproken hemmen, moar as ie nog wat te beproaten hebben, dou dat dan laifst boetendeur. In oal geval hier nait. Doortje ken zoo doadlek weeromkomen en den ken ik joe d'r donder op zeggen, dat ie aallebaide de deur oetgoan. Opslag.

Lena. Als mijn man's familie mij niet vriendelijk ontvangen wil dan moet zij dat zelf weten. Daar ben 'k wel aan gewoon. Maar in de erfeniskwestie ben ik het eens met min man. En ik zou niet weten, waarom ik mij er buiten houden zou.

Wolter. Zeg wat ie willen, menschen, moar as Doortje komt, mout 't hoes schoon wezen.

Lena. Als jullie er in toestemt wat mijn man volgens recht en billijkheid vraagt, dan zullen wij wel weggaan en niet een van ons beiden zal hier ooit weer 'n voet binnen de deur zetten. Ik tenminste niet!

Joakob. (Tegen Wolter.) Ik heb goed beschouwd, je toestemming niet eens noodig. Ik had evengoed direct naar den No-toares hier tegenover kunnen gaan, maar ik wilde geen drukte maken!

Lena. Ja, dat onze goeie bedoeling hier miskend wordt, dat hebben wij allang begrepen.

Joakob. Laat ze zeggen, wat ze willen, Lena. Als God (slag t zien oogen noar de zolder) ons wil beproeven, dan is dat Zijn hoogste recht.

Jan. (Komt op deur de schuurdeur en blijft bie de deur stoan.) Ik ken hom nait mitkriegen.

Wolter. Hest zegd, dat Joakob hier was?

Jan. (Komt dichterbie.) Zeker, moar hai wol nait. (Tot Lena) Zoo-zoooo, nou is 't stel ja compleet.

Joakob. Dan zal ik wel naar hem toegaan.

Jan. Hai het deur op slöt doan. Hai zee; as Joakob hier aanklopt, din komt he veur 'n dichte deur. Ja, 't is wel nait zoo lolleg veur die — moar geliek het he.

Wolter. (Tegen Jan.) Goa ais mit.

Wolter en Jan. (Goan deur de schuurdeur oaf.)
Lena. (Wacht zoolaan tot de baide manluu veurbie 't putvenster binnen.) Je moet niet toegeven, hoor!
Joakob. (Gait zitten.) Wolter en Jan willen hem met hun tweeën hiernaast onderhouden.
Lena. Dat kan mij allemaal niks schelen. 't Zit mij tot hier! Jij laat de boel verdeelen en dan is 't voor eeuwig uit met die bende. Heeft hij nog over de waarde spoken?
Joakob. Ja, achttien honderd gulden.
Lena. 't Huis alleen?
Joakob. Ja.
Lena. Wie hebben dat getaxeerd?
Joakob. De taxateurs van de verzekering.
Lena. En de meubels?
Joakob. Ik heb gezegd: samen tweeduizend gulden.
Lena. Hoeveel is dat per kinds porsie?
Joakob. Twee-honderd gulden.
Lena. Nou, daar zorg jij dan maar voor, hoor! 't Is veels te weinig. Maar omdat 't jou vader is, zal ik er verder maar niks van zeggen. Ik wil hem geen verdriet aandoen . . . . . Op hun bloote knieën moesten ze ons danken, dat wij 't niet hoogerop probeeren. Als er twee-honderd gulden op tafel komt, zoodra 't huis verkocht wordt, dan kun je 't in der minne schikken, want de man is al oud. Maar geen cent minder.
Joakob. Als wij eens vijftig gulden lieten vallen, Lena?
Lena. Waarvoor!
Joakob. Voor vader.
Lena. En die houdt zelf de helft mèt nog twee honderd gulden. Kan ik 't helpen als hem dat straks voor 'n groot deel door z'n eigen kinder afstolen wordt? Met 't gouden slotje d'r bij? God weet, waar dat de volgende week zit met de ketting!
Joakob. En als vader mij vraagt, of hij nog wat in het huis kan blijven?
Lena. Dan vlieg jij d'r niet in. Als een van ons beiden Jan Sul heeten moet, dan ik niet. Wel goed, maar niet gek. Wij geven toch ook ons kwartje 's weeks, net zoo goed als de anderen!
Voader, Wolter en Jan. (Komen op deur de schuurdeur, de oale man stapt tusschen de baide aanderen in. Ze bliieven midden in de koamer stoan.)

Joakob. (Is overènd goan.) Dag, vader.
Voader. Wat haarst mie te zeggen?
Joakob. Ja, zie vader, Lena en ik . . . . Wil vader niet eerst gaan zitten? (Hai duurt nait over de zaak begunnen. Is slim verlegen, en doarom sprekt he zien voader ook haitied mit „vader” aan, en nait mit je of jij zooas aans.)
Voader. Mien zeun Joakob wol mie spreken is d'r zegd. Ik luuster.
Lena. Wij komen in vrede met vader spreken. Anders niet.
Wolter. Hoal doe dien bek.
Jan. Schait oaf, Doomnei. Komop mit dien preek.
Joakob. Vader, het is onze bedoeling niet vader verdriet aan te doen. Nee, juist andersom. Wij vragen God, dat Hij alles in vrede en rechtvaardigheid regelen zal. Maar nu de Heere onze moeder tot zich genomen heeft, nu is er verdeeldheid tusschen ons ontstaan. En nu moet er 'n . . . . plan gemaakt worden.
Jan. „Eert Uwen Vader en Uwe Moeder”.
Voader. (Stampt ongeduldeg mit zien stok.) Hou, ... 'n plan?
Joakob. Er is heden besloten, dat vader bij Wolter . . . en eh, ... en die . . . . zou komen inwonen. En dat wij allemaal wat bijdragen zouden.
Lena. Wij ook!
Jan. Joa, Vief stuurver in de week.
Joakob. Maar dan staat het huis daar voor niets. Dat zou dus verkocht kunnen worden. De waarde is zoo getaxeerd, dat wij tevreden zijn zullen met een kindsdeel . . . . Van maar tweehonderd gulden, alles èn alles te samen.
Voader. Den geef ik mien kinder de road . . . . Mien kinder geef ik de road . . . . om het hoes moar . . . . te loaten verkoopen.
Wolter. (Tot Joakob.) Ik heb die nog te hoog taxaird. Ik haar nooit docht, dat 's doe zoo 'n fielt wast.
Lena. Laat ze maar schelden, Jakob. Je vraagt allèen precies dat, waar je recht op hebt.
Voader. Goa hier ais stoan, Joakob . . . . . Nee, ... hier, vlak veur mie . . . . Zoo . . . . . Wolter en Jan, loat mie even lös. Ik wil ain menuut op mien oale bonken stoan . . . . Ziezoo. Kiek mie nou ais goud aan, Joakob. As doe dien oale voader

teminste nog in de oogen kieken duurst . . . . En zeg mie op de man oaf, wast doe wilt.

Wolter en Jan. (Hebben de oale man lösloaten. Jan stait bie 't kamnet. Wolter stait tusschen voader en de boetendeur in, mit de rug noar de deure tou.)

Joakob. Dat heb ik al gezegd, vader.

Voader. Nog nait hailendal. Ik wil het duudelek heuren. Wat wost doe? Zeg op, moakt zoo kört as 't kinst.

Doortje. (Komt op deur de boetendeur. Blijft dicht bie de deur stoan.)

Joakob. Ik wou . . . .

Voader. Mie aankieken, zèg ik.

Joakob. . . . . mijn . . . . mijn moeder's erfdeel hebben . . . . graag.

Voader. Op hou 'n menaier?

Joakob. Door . . . . het huis te verkoopen . . . .

Voader. Zoo gauw as dat moar ken?

Joakob. (Kikt even noar Lena, en zegt den:) Zoo gauw as 't kan . . . .

Voader. Nou wait ik 't. En nou zel ik die antwoorden. Ik zel dien verzuik nait pebaiern te veranderen. Dien mouder, dei 's doe vanmörge mit begroaven hest, het zök zulf krom aarbait om die zooveul te loaten leeren, dast doe nou sikkom perfester in de geleerdhaid bist. Ik mout dus aannemen, dast dou zuuver besefst wast doe dust. Doe beurst dien twei-honderd guiden of zooveul as der den is. Die vervluiken dat zel en dat ken ik nait . . . . want doe hest ainmoal het laifste veur ons op de oarde west. Moar ik verbaid die, om mie ooit weer „voader” te nuimen. As doe dat weer dust, den zel ik, as ik de kracht d'r tou heb, die 'n slag tegen dien kop geven. (Hai ken hoast nait meer.)

Wolter. (Komt 'n stap dichterbie.)

Joakob. (Aandoan.) Vader . . . .

Voader. (Geft hom 'n slag in zien gezichte, dat 't klinkt.)

Wolter. (Gript Joakob bie de nek en slingert hom 'n ènd verder.)

Jan. (Steunt voader en bringt hom noar de stoul bie 't venster rechts.)

Lena. (Tot Wolter) Dat zul je mij duur betalen, rapalje . . . . Rapalje. (Ze zugt Doortje) Die daar. Dat is de eenigste schuldige. Als die zich wat fatsoenlijker gedragen had, dan had vader hier best in huis wezen kent. En dan was alles in vrede gegaan. Die daar . . . dat is de kanker van de familie.

Doortje. (Gebaidend.) Wolter, ga hier zitten. Ga hier zitten zeg ik. (Zedwingt hom op 'n stoul links van de toafel, en gait achter hom stoan.) Die twee daar, die binnen te min veurdie.

Lena. Te min voor wie! Te goed voor je allemaal! Voor elk en een hier in huis, waar God noch Gebod geerd wordt.

Jan. Kom, 't is hier wel 'n beetje klain veur zooveul menschen, vindst doe ook nait, köster? Wie mouten moar ais begonnen mit die en dien helleveeg van 'n wief aan de aander kaant van de deur te zetten. (Drukt hom noar de boetendeur tou.)

Doortje. Hol op Jan. Terug! Naar vader toe.

Jan. (Dut zoo as 't hom zegd wordt.)

Doortje. En nou wil ik wat tegen Jakob zeggen. Kom es hier Jakob, wat dichterbij.

Joakob. (Dut het.)

Doortje. Heb maar geen zorg. Niemand zal die meer aankomen. Heb ik goed verstaan, dast doe veur twee-honderd gulden van al dien rechten afzien wilt.

Lena. (Komt ook dichterbie.) Die twee-honderd gulden zijn ons eigendom!

Doortje. Zie je dan van alles af, Jakob? Van alles? Van 't huus en 't huusraad, van . . . . vader . . . . en van ons?

Lena. Ja.

Joakob. Ja, van alles!

Lena. En van allemaal.

Doortje. (Nimt de sleutel van 't kamnet, moakt 't open, nimt de spoarpot d'r oet, en 'n mes oet de loa. Stekt het mes in de gleuf. Brekt de stainen spoarpot mit 'n draai van de hand in diggels. Nimt de bankbiljetten en legt dei veur Wolter op de toafel.) (Tot Joakob.) Wilst hier even komen?

Joakob. (Komt.)

Doortje. Hier binnen acht briefkes van vijf-en-twinteg, met elkaar twee-honderd gulden. Asjeblijft.

Joakob. Wiens geld is dat?
Doortje. Dät gaat je niet aan, wèl?
Jan. (Opgewekt.) Och man, ze binnen bang, dat dat ook nog van de oale man is. Ze denken, dat ze door ook nog recht op hebben.
Doortje. Wat dät aangaat, kun je gerust wezen. Over dät geld heeft geeneen wat te zeggen.
Jan. (Tegen Voader.) Bliksem, doar vaalt veur joe wat goud te moaken, oale!
Voader. Dat geld nait oetbetoalen! Dat geld nait aannemen!
Joakob. (Wilt 't geld opstriecken.)
Wolter. (Legt de hand d'r op.) Ho, ho, eerst 'n kwitansie!
Jan. Doe hest geliek, Wolter. Ik vertrouw hom veur gain kwartje, loat stoan veur twei-honderd gulden.
Doortje. Hoe laat most doe op de smederij wezen, Jan?
Jan. Nait veur twei uur.
Doortje. Wilst doe dan even naar Notaris gaan, en vragen aan Notaris of hij hem tegen een kwitansie uitbetalen wil?
Jan. Groag. Geef moar op! (Nimt het geld en knupt 't in zien buusdook.)
Wolter. Hoal 't moar even in handen, Jan. 't Is moar 'n stap of tien.
Jan. Jongkerel, leer dit van mie: In geldzoaken ken men nait veurzichtig genog wezen.
Wolter. Zeg veuraal tegen Netoares, dat he hom d'r veur taiken let. En dat he van aal zien rechten ofzugt.
Jan. Loat dat moar aan mie over. (Tot Doortje.) Doe zitst d'r waarm in, wichtje. As dei spoarpot van die ais jongen mot, denk den ook ais aan mie. (Hai bekikt de papiertjes.) Duuvels, wat 'n kaptoal. Dat, dät nou aalmoal geld is hè? Da 's nou aalmoal geld. Gewoonweg geld. (Tot Lena) Tou, loat doe even mien auto veurkomen!
Lena. (Tot Joakob.) Gaan we nu, of gaan we niet?
Joakob. (Brommerig, tot Jan.) Zal het nu wezen?
Jan. Joa, ik goa mit.
Joakob. (Gait of deur de boetendeur.)
Jan. (Tot Lena mit 'n handbeweging.) Na UEdele, na UEdele.
Jan en Lena. (Of deur dezölfde deur.)

Wolter. (Gait overènd en nimt de overgebleven bankpepiertjes.) Woar zel ik dit loaten?
Doortje. Dat zul we straks wel es zien. Steek 't maar zoolang bij je.
Wolter. (Baargt het op in zien tebaksdeus.)
Voader. Ken ik nou votgoan of nait?
Doortje. (Bedut Wolter de koamer oet te goan.)
Wolter. (Kikt heur verwonderd aan.)
Doortje. (Glimlacht en geeft hom weer 'n taiken.)
Wolter. (Gait oaf deur de schuurdeur.)
Voader. Woar gait Wolter nou hèn?
Doortje. (Kikt hom aan en glimlacht blied.)
Voader. Ik vraag, waar Wolter hèn is.
Doortje. (Net as te veuren.)
Voader. Is de moat nou vol? Of mot d'r nog meer bie?
Doortje. (Gait glimlachend naar hom tou.) Je wol niet bij mie blijven wel? Woarom goa je dan niet weg?
Voader. (Pebaierd overend te komen, moar is onmachtig. D'r is op dit moment gain bespotteleks in zien doun. Hai is wit van kwoadens en van onmacht, omdat he zök zoo schoamd.) As ik op mien kneien votkroepen kon . . . den dee ik 't.
Doortje. Ik mag je vast niet helpen, wel?
Voader. Nee.
Doortje. Dat dacht ik wel. 'n Ander mag al niet veul. Laat staan Doortje, die mag heelemaal niks doen.
Voader. Ik wait nait over wel of doe 't hest.
Doortje. (Lachend) Ik heb 't over Doortje.
Voader. Ik ken gain Doortje.
Doortje. Wolter zien „wief”.
Voader. Dat Wolter trouwd is, wait ik niks van.
Doortje. (Vroolek en verwonderd.)
Voader. Doar hebben ik en mien vrouw gain toustemmen veur geven. En doar hebben wie ook gain tieden van kregen.
Doortje. (Lacht hom oet.)
Voader. Kom moar hier. Den zel ik goan . . . mit . . . die . . .
Doortje. Nee, nou wil ik niet meer. Nou wil ik 's 'n poosje praten . . . met jou . . . (Ze hoalt 'n stoul en gait bie hom zitten.)
Voader. Ik heb mit die niks te proaten.

Doortje. Weet je dat wel zoo zeker? Dat je met mij niks te bepraten hebt?

Voader. Ik biet mie laiver mien tong oaf. En ik zag die laiver veur mien aigen oogen . . . . .

Doortje. (Tilt heur haand op om hom 'n slag te geven, moar bedenkt zuk. Springt overènd. Scheurt heur halsboord lös om oadem te kriegen. Nimt de diggels van de spoarpot van 't kamnet en smit dei vlak veur de vouten van de oale man neer.) Daar! Die stukken steen zijn niet zoo hard as jij.

Voader. As je nog meer stainen in hoes hebben, smiet den moar op! D'r ken meer bie. Mien dag is nog nait om. Vandoag heb ik mien vrouw begroaven, mien kinder hebben mie verlöt. Mien oaldste zeun wol mie tegen de grond sloagen, mien tweede zeun, de perfester, wol mie noakend en bloot aan de diek zetten. En . . . Wolter zien wief . . .

Doortje. (Bedruifd.) En Wolter zien wief? Wat heeft „Wolter zien wief” daan? Ja, kiek maar es naar de diggels. Wat heb ik je daan?

Voader. (In zwoare tweistried. Stamp mit de stok.) Dat is 't hom nou juist. Dat is 't hom juist.

Doortje. (Gait op hurken bie hom zitten.) Jij arme, ouwe man. Wat maak je het je zelf moeilijk. Nou prebeer je om mij te plagen en nou plaag je, je zelf. Zoo moet het je vroeger ook gaan zijn, dat kan niet anders. As je bij de regenbak stond, en mij zag, spuwde je op de grond. Dan dacht ik . . . en dat heb ik tot nou toe dacht, dat je een hekel aan mij had. Maar je had een hekel aan je zelf, dat zie ik nou duudelek. Wat had jij as stiefkoppige boer graag anders gewild, op 't moment dat je zegt, dat je je zelf liever de tong afbieten wilt, als tegen mij te praten. Op dat moment zou je alles wel willen geven, om wat vriendelijker tegen mij te wezen. Is 't niet waar . . . vader?

Voader. (Striet tegen zien betere gevuilens, dei he vuilt opkomen.) Joa, wat mout ik doar op zeggen. Ik ken d'r niks op zeggen.

Doortje. Je wilt je zelf groot houden deur hard tegen mie te wezen. En hoe beter je dat gelukt, hoe meer verdriet je d'r van hebt. Nee, stil maar vader, ik weet wel, dat je dat niet toegeven zult. En toch voel ik dat er maar een weg is, om die zware last

van je af te smieten. En dat is: deur niet meer zoo hard tegen mij te wezen. Het pienegt je, dat ik je niks misdaan heb. En het pienigt je nog meer, dat je geen vriendelek woord tegen mij zeggen durft.

Voader. Doe bist ook aaltied zoo hard tegen mie ingoan.

Doortje. 'n Enkele keer wel, dat moet ik toegeven. Niet altied. Vaak heb ik op mooie zummormorgens daar op die bank bij de schuurdeur naast Wolter zitten te . . . schreien. Toen heb ik tegen mijn verdriet in, liedjes gezongen. As Wolter mij daar dan 'n verwiet van maakte, dan zei ik: As dien vader zwart kiekt en op de grond spuwt, dan zing ik. En as hij dan zee, dat ik op die manier nooit bie je in de gunst kwam, dan zee ik vaak: Ik bin er groots op, dat ik niet bij zulke ouwe brombeeren in de gunst komen kan . . . Toe vader . . . lach nou es tegen mij. Geloof mie gerust, als je eens een keer tegen mie hebt gelacht, dan ben je alles te boven. In vier tellen kan je al die vier jaar van akelegheid en ellende, ongedaan maken. Komaan, even deurbieten. Een, twee, drie . . . . . Nou?

Voader. (Is met zien hollen verlegen, moar blift nog zwart kieken.)

Doortje. Ja, makkelek gaat het niet. Maar 't moet toch even wezen. Kom, ik wil es zien of je nog smoken kunt. (Ze nimt de piep van 't toafeltje, gait noar 't kamnet en stopt de piep doar oet de tebakspot. Ze kikt hom doarvandoan haultied glimlachend aan, onderwiel ze deurgait mit piepstoppen.)

Voader. (Barst in schraiwen oet.)

Doortje. Nee, toe vader . . . nou niet schreien. Niet schreien heur. Ik bin immers veel te blied, veel . . . te blied. (Legt piepe op toafel.)

Voader. Ik wil mien best doun om . . . mie te beteren.

Doortje. Dat behoeft niet meer. Je bent al goed genoeg.

Voader. Ik heb die zoo 'n onrecht aandoan. Vandoag tusschen mien kinder in, vuilde ik mie 'n stok hoesroad, dat oetmiend wordt. En nou komst doe, woar ik het aallerminste aan verdaind heb as 'n engel van goudhaid mie te hulp. En doe dust aalles veur mie.

Doortje. Nou moet je niet overdrieven.

Voader. Bie de beste van mien kinder, kon ik nait meer laifde vinnen, as bie die.

Doortje. Wil je wel gelooven vader. 't Is me nou net of ik weer 'n kind te zorgen heb. 'n Groot ondeugend kind. Ik heb d'r heel wat spul mee had, maar ik zou het nou voor niet nog zoo-veel missen willen.

Voader. Dien halsboord zit lös.

Doortje. Dat heb jij gedaan. (Maakt het vast.)

Voader. (Bedinkt zukinains,) Moar hou gait het nou mit Liesbeth?

Doortje. Dat komt in orde. Wij hebben hier twee bedsteden en dan zullen wij d'r achter nog één bijtimmeren. Ze kan best met de naald overweg, ze verdient daar de kost wel mee, tot de tied d'r is, dat er 'n vrijer om haar komt. Je huuske verhuren wij, dan scharrelen wij d'r met elkander wel door.

Voader. (Nimt heur haand in zienend.)

Doortje. (Aait hom even over de wang, nimt schoet van de stoulen bindt dei zingensgewies veur.)

Jan. (Komt op deur de boetendeur.)

Doortje. Alles in orde komen?

Jan. Nou, dat zeg ik die. Ik wol om 'n laif ding, dast doe zain haarst, hou de Netoares dei gloeperd te woord stoan het. Hai luit hom gewoonweg op de madde stoan. „Geef je geld maar op” zee he tegen mie, hier is 'n veurloopeg bewies. Asjeblieft, doar is 't. (Hai geeft Doortje 'n stukje pepier. Ze baargt 't weg in heur jak.)

Doortje. Ik bin je o, zoo dankbaar, Jan.

Jan. Mie gaf de Netoares 'n haand, en tegen de köster en zien wief, zee he: „Besjour mesjeu”. 't Geld zol hai hom wel ais noasturen, as hai ais tied haar. Mit leege handen konden ze opdonderen. Nee, dei snoet van de köster haarst dou zain mouten. „Nou Jan” zee de Netoares dou tegen mie, „as hij nog wat van je hebben moet, dan stuur hem maar weer naar mij toe”. Zoo was ik binnen deur, en zoo ston ik weer op stroat. Dei aigenwize schoulmeester was zoo oet 't veld sloagen, dat hai veur de vensters van Netoares stoan bleef te kieken. Hai wos van gain toeten of bloazen. (Lacht gait noar het venster rechts en kikt d'r deur.)

Aalle donders, doar stoan ze nog. Hai, mit 't wief. Kiek ais hou ze doar stoan te koakelen.

Voader. Loat 't gedien dicht. Jan. Dei twei hebben hier oafdoan.

Jan. Akkoord. Oale jonge, jonge. Piep aal stopt? 'n Vlammetje? Asjeblieft, meneer.

Voader. (Smookt. Lacht fientjes tegen Jan.)

Doortje. (Veegt de diggels op, onderwiel ze zuitjes aan 'n verske neuriet.)

Jan. Zoo, staat der zoo bie. (Danst 'n poar passen op de moat van Doortje heur zingen) (Dit mout beschaidendoan worden veuraal nait oetloaten vroolek, mit 't oog op de betaikenis van de druivege dag.)

Wolter. (Komt op deur de schuurdeur en kikt even dit tooneeltje an zunder dat de aanderen hom vernemen.)

Jan. (Zucht Wolter, begriipt dat hai hier nou over is. Fluusterd Wolter stiekom in 't oor): Ik ken dei twei moar nait bie 'n kander kriegen' wat ik ook dou. Prebaier doe 't nog ais. Ik bin hier al over en te veul. Moar . . . . st . . . . st . . . . heur. Bran dien vingers nait. Veurzichtig. (Gait deur de boetendeuroaf.)

Doortje. (Runt oetloaten bliede tegen Wolter op en verschoelt heur heufd tegen zien borst.)

Wolter. (Kikt brommereg noar zien voader.) Is 't weer donderen?

Voader. Nee, mien jong. 't Donderen is over. Ik bin broken, broken as dei spoarpot dei doar in groes ligt. Doortje kom ais hier?

Doortje. (Gait noar hom tou.)

Voader. Dou ik veur de tweede keer hier hèn mos, heb ik moeke's golden slötje bie mie stoken. 't Lag mie bie, dat ik nait meer in mien aigen hoes weerom komen zol. (Hoalt 't oet de buuts.) Ik ken doarmit nait weer goud moaken, wat ik die aandoan heb. Moar omhangen wil ik die 't toch. (Den weer wat brommereg.) Joa, hou ken ik die 't nou omhangen, as 't die nait even bukst. (Hai dut heur 't golden slötje om de hals.)

Doortje. (Snikt. Smokt hom op zien wang.) Dank je wel . . . Vader.

Wolter. (Gait noar Doortje.) (Slacht zien aarm om heur hèn. Klopt heur op scholder.) Mooi, heur, wicht. Doe hest die flink hollen.

Liesbeth. Komt op van de achtergrond. Blijft verlegen bie de deure stoan.)

Wolter. Joa, 't is nou goud, heur Liesbeth, kom d'r nou moar gerust in.

Doortje. (Blied tegen Liesbeth.) Nou most es zien, wat ik van vader kregen heb.

Liesbeth. Ik wol die 'n toefke hoar van moeke bringen. Nou kenst dat d'r in doun.

Doortje. Dat vind ik lief van die, Liesbeth.

Wolter. (Geft zien voader d' haand.) Dank joe wel, voader.

GEDIEN.

Bij FIRMA M. D. DE LANGE te Veendam is tevens
verschenen :

Van GEERT TEIS P z n. :

MIEN BRÖDDELLABBE, (4e druk)	f 1.10
KNAOLSTER PRIKKELBOUKIE, 3e druk, uitverkocht	
TIEPELZINNEGE MAGELS, 2e druk, ...	uitverkocht
't AIMERTJE, ...	f 1.25
KNITTERS VAN D' HEERD	f 1.25
KWITSEBAAIEN, ...	f 1.25
DIZZEPIE DIZZEPU.	uitverkocht
DE GROND, ...	f 1.25
Spul van boerenleven in 3 bedr. 5 h., 2 d.	
MEESTER BOVEN MEESTER, ...	f 1.25
Bliespul in 3 bedr. 11 h., 3 d.	
OME LOEKS, ...	f 1.00
'n Blied Grönneger spultje van aarven en vrijen in 3 bedrieven, 4 h., 8 d.	
KEMEDIE VAN STAD, ...	f 1.00
Grönneger boerenspul in 3 bedrieven, 9 h., 6 d.	
ZWIENEKEMEDIE, ...	f 1.00
7 h., 2 d.	
HERGN ZUNNESCHIEN, ...	f 0.95

Van J. LEGGER:

'n BONDE RIEGE, (Eernst en Babbelguuchies)	f 1.10
--	--------

Van GERRIT WITSE:

SCHOULAPPERS, (Grönneger Riemsels)	f 0.95
--	--------

